

מלהולוכין למערב ומז'ם
עקר השוד קשה דר'ם
הערב כות דהאקרום
מעכבים עליו מלהולוכין
למקום מערב זה ו'
לפורח והיא אינו מעכב
על דיהוה וצ"ע ונע"ו
לישנא דרש"י סעודיכין
הנ"ל ק"ל פירושו במימא
הכרגלי אותה הקור דאם
עירב למורה או להוציא
הוין לאלמים וזו אינו
ההויך אותה הקור דאם
ההויך מהרש"א דכרגלי
אותה הויהר' לפי פירושו
דהנ"ל הו"ל רש"י
למנסק הכרגלי אותה
העיר הו"ל דאם עירב א'
למנסק אינו מעכב על
האחרים להולוכין לערב
דברשא הויהר' מעכב
על האחרים ובסימא אינו
מעכב או הו"ל הפרש
דכרגלי אותה הויהר'
היינו דאם עירב למורה
יכ"ו להולוכין הוין
לאלמים ובסימא דכרגלי
שי אותה העיר אי'
להולוכין הוין לאלמים
וצ"ע:

כללא דפרקה כ"א אע"ם שאין משילין מירות דרך ארובה נחלון
שבתקרתה בשבת כשהמטר יורד, מ"ם ביו"ם שרי
משום הפטר ואפי' לנמיר האוצר, אבל לא יושלם בהלונות ולא יורדים
במקומות ולא יושלם מנג לנג אע"ם שהן שווין. מותר לככות הפירות או
כדי יין וזמון או לבנים מפני הרקף. ליתן כלי התה הרקף דיון כבשבת,
שאפי' לשובכו ולהחזירו מותר כ"ו שהרלף ראוי להוציאו, ובאינו ראוי
אין עשיון גרף של רעי לכתחילה, ובדיעבד שנתן הוא במקום דמאיס
עליו מותר לפסלו במים המאוסים: כ"ב. כל שבות דאסור כשבת אסור
ביו"ם, והויב עליו מכה מדרות, כעלית אילן בין לח או יבש או להניח
עליו או למול משם שום הפץ דשמא יתלוש, ורק ליגע אילן בלי סינידנו
מותר, וכן אסור רכיבה ע"ג בהמה ולא שפין ע"ם מים ולא מספחין להכות
כף אל כף ולא מספחין להכות כף היד על ריך ולא מרקדון דשמא יתקן
כלי שיר, מיהו לכבוד התורה מותר לפסל ולרקד ול"ח. ולפי
אסורים משום רשות כלומר אע"ם שיש בהן קצת מצוה, לדון, לקדש
אשה, ויש סתירה באין לו אשה ובנים. להלון או לזב, ואלו אסורים
משום מצוה כלומר אע"ם שיש בהם מצוה משם, להקדיש כלי ידוע ורק
לנודד משום שרי ולי"א הקדשות דיון כחולין יענהו ולא נפקי לגמרי
מרשותו ושרי, ואסור לומר ערכי עני (ויקרא כ"ז) או להקדיש לכרתי ולא
לפרות הבה וכו' ובעשה בשוגג או כמודד מהני וכן לא מגביהין תרומות
ומעשרות כ"ם, ורק להפרש חלה מעשה שלושה היום מותר, וע"י לעיל
פ"א מ"ו, ואין בין יו"ם לשבת אלא אוכל נפש בלבד: מ"ג ד' ה"ו, ו' ז', כ"ם
שאין אדם רשאי להלך בשבת יו"ם אלא אלפים אמה לכל רוח כך בלוי
(בשבת א"ר רק במלבוש דרך לבושה, דשאר כלים אסור להוציא בשבת)
ובהמתו אסור. לשום אדם להולוכים אלא במקום שבעליהם עצמם יכולים
להלך ובעירוב בעליהם לרות א' אסור להולוכים לרות אחרת אפי' פסיעה
אחת (ומותר למסור בהמתו לעבדים במקום שיש לחוש שיוציאנה מחוץ
לתחום ובמסורה לבנו היא כרגלי אב, ולרועה אפי' עבדים כרגלי רועה
ואפי' מסרה לו ביו"ם, ובמסרה לכו' רועים היא כרגלי בעלים, שור של
פטר כרגלי מי שלקחו לחטמו ביו"ם, וכן אם שחטמו בעליו ביו"ם ומכר
בשרו כרגלי אחר מהלוקחים מולך במתו למקום שהוא הולך, ושל רועה
כרגלי אנשי אותה עיר, ואפילו עירב הרועה ד' אלפים ר"ם למערב, ויכל

מי שלקחו ממנו ביו"ם להולוכה לרוח שסגנדו למורה, כלים המיוחדים
לאחד. מהאחים שבבית הם כרגלי ושאינם מיוחדים אין יכולים להולוכם
אלא במקום שכולם יכולים להלך. השואל כלי מחבירו מע"ם, אע"ם שלא
לקחו עד יו"ם הוא כרגלי שואל, משא"כ בשאלו ביו"ם אפילו דרכו לשאלו
ממנו בכל יו"ם, הוא כרגלי המשאיל. האשה ששאלה מחברתה מים
וסלה לעיסתה ותבלין לקדירתה ביו"ם הו"ל מים וסלה דלתקן העיסה עבדיו
כמב"ם בדשיל"ם דלא בביל, וע"פ העיסה והתבשיל כרגלי שחיון, לקח
מחבירו ביו"ם נחלת לו או יולכנה אלא כרגלי נותן, משא"כ שלהבת המדליק
גר או עץ משלהבת חבירו היא כרגלי המדליק וכן הדיון לענין מעילה
דרך נחלת מוטלין לא בשלהבת דרך אסור, וכן לענין הוצאת שבת
חייב רק אגחלת, לא אשלהבת, ברחמיה לר"ח. בור של חזיר מיטוי
כרגלי בעל הבור, ושל אותה עיר כרגלי אנשי אותה עיר ואם עירב א'
מקדיר יכולין להולוכין עמו ותי"א אם נתנו לעבדים ואם מילאן עכו"ם אין
יכולין להולוכין, אלא למקום שכל אנשי העיר יכולין להלך, ושל הפקר
כרגלי הממלא, נהרות המושבים ומעיינות הנובעים אפי' שאין יוצאין
הוין למקום נביעתן כרגלי הממלא ואפילו באים מחוץ לתחום לתוך התחום
ממלאים מהם בשבת וכ"ש ביו"ם. נשפים שירדו חוץ העיר (או) ואפילו
רק חוץ החומה כרגלי אנשי אותה עיר. מילא מים מבין הפקר לעורך
חבירו הרי הם כרגלי הממלא. מי שחיו לו מירות מוסקדים בעיר אחרת
רהוקה ממנו ועירבו בני אותה העיר לכא אצלו לא יביאו לו מפירותיו,
שפירותיו כמותו. בדי"א כשיחיד להם קרן זית, אבל אם לא ייחד להם,
הם כרגלי מי שהשקדו אצלו. ובזיוס אצלו אורחים ביו"ם לא יולכו ביום
המנות למקום שאין בעל המטעה יכול לילך אפי' זוכה להם מעו"ם ע"י
אחר במתת אלו. בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות חוץ
לתחום הם מוכנות ושוחטין מחוץ ביו"ם, משא"כ ברועות ולנות חוץ
לתחום אם באו ביו"ם אסור לשחוט דמוקצה, ובבהמות עכו"ם אין מוקצה,
כירושלמי ראין עכו"ם צריך הבה, הוין באם באו בשביל ישראל דאסור
ורק בבאו לצורך עכו"ם או אפי' כמסע בעיר שרובה עכו"ם או מסע הובאו
מחוץ לתחום שאו אפי' באו לצורך ישראל, וע"י א"ח תקפלו מ"ו לענין
מירות דצריך שיהיה הנכרי שריו עמו בעיר ופירות המצויים עמו בעיר.
מיהא ביו"ם שני אפי' אינו שריו ואינו מצוי שרי: נשפ"ה מסכת ביצה.

תוספת יו"ם ארבעה ראשי שנים פרק א ר"ה ר"ע מברמנורה ציונים

פ"א א ארבעה י"ז מ"א
באחד בביטן ח' מ"א
ר"ה למלכים, מיניחא נ"ה מ"א
ויקום נ"ה כמ' קמ"א:

כתב הרמב"ם אחר שהשלים המועדות. ודברים המיוחדים בכל יו"ם. דבר עכשיו במועד
הנשאר לו: והוא ר"ה. עד כאן. ובספר יוחסין בשם רב שרירא גאון. בתר
יום טוב תנינן מסכת ראש השנה. כי הכי דליתני בתריה תענית משום דאחר ראש
השנה זמן רביעה. וזמן זריעה. וכחד ענינא דמו:

תוספת חדשים

פ"א בששצ"ג דרבנן
הגדול נתינת קדושה
מוהר"ל לוי יצחק ז"ל
אניד דק"ק כנדיטטוב.
שעם לסדר מסכת ר"ה
אחת מסכת זמנא ומוכח.
דכנה סר"ן כח על המטה
נר"ם כל כלי שולם שובין
לפי כח מרזן. ומכח
סר"ן ח"ל ר"ש נבאול למס'
אדם הוין נר"ם מנשאר
מיס והיך למדנו מדגריס'
נפסיקתא ס"ל אמר לו בקמ"ו
ז' סוין נתיך כשם שמתקם
לפי נדון גיוס ז' וינח
נדימוס ק' עהדין נתיך
לסיות עומדין לפי נדון
נדיס זה וינחין נדימוס
כו' ויחיה אכתי תמיס לו
דמית ליה א"ל ל"ג ל"ג
יהושע דלור: דנתיס נכר'
העולם

פרק א א למלכים. כחז הר"ב דכתיב ויהי בשמונים
שנה וכו'. מקדש מלכות שלמה ס'
שהרי המקרא הזה מנה שנה זו. שנה ת"ף לייחא מלרים וזנה
ד' למלך שלמה. רש"י. ומ"ם הר"ב מה יליחא מלרים מניסן.
והיא גופא דמר"ח ניסן מניסן לה.
ילוף לה מקראי בגמ'. וז"ס הר"ב
וחס עמד מלך בחדר כו'. למלכי
ישראל אסכרה לה. דכח קיימין
הבתא. ומ"ם וכחז לו הסופר בניסן
שלחא ר"ג חדש. דאילו בניסן שלחא
חדר וכחז של שנה ראשונה. חפ"פ

מסכת ראש השנה

פרק א א ארבעה ראשי שנים

הם. באחד בניסן ראש השנה למלכים. ולרגלים.כ.

לה. ולמלכי ארצות העולם מונין מהשרי והייט דתנן לקמן
בסמוך. בחדר בהשרי ראש השנה לשנים. כלומר לשנים של
מלכי ארצות העולם. ונפקא מינה. לפי שרגילין למנות זמן
שטרות לשנות המלך. משנה שעמד בה. משום שלום מלכות.
ואם עמד מלך בחדר וכחז לו הסופר בניסן שלחא שלשה עשר
חדש. ניסן של שנה שנייה. כיון דניסן ראש השנה למלכים.
הוא ליה שטר מוקדם ופסול. משום דהוא ניסן של שנה שלישית
שלקחו השנה מן הלוה. בין זמנו של שטר לזמן ההלוואה. שלא
זמנו ההלוואה ואילך ולא גבי ממשעבדי: ולרגלים. הכי קאמר.
נ"ג

יבין תפארת ישראל יבין

ואם כתב שטר בניסן השני שלו, וכחז בכטר בשנתו ב' למולכו, הו"ל
שטר מוקדם, ופסול מלגבות כי אפילו מלקוחות שלקחו מהלוואה ואילך.
דקסוכיו, מדאפשר לטרוף בו מלקוחות שקדמו להלוואה: (ב' ר"ל)
נ"ג

רגל שבו שהוא פסח. ראש השנה לרגלים לפעמי הנודר שחם
עברו עליו שלשה רגלים משגדר. ולא קיים נדרו. עובר על כל
האחר. ורבי שמעון חומר שאינו עובר על כל האחר עד שיעברו
עליו שלש רגלים כהדרן. ומה המצות החלה. כמו שהן סודרים
במקרא (דברים ט"ו). נחמ המצות.

ובחג השבועות. ובחג הסוכות. ופסק
הלכה משיעבור עליו רגל אחד בלבד.
ולא הביא נדרו. עובר בעשה. דכתיב
(שם י"ג) ובחג שמה והבחתם שמה
שילוחכם וגו'. רגל ראשון שהיתה

בה. אחה לריך להביא. ומשיעבור עליו שלש רגלים
עובר על כל האחר. ואין הלכה כר' שמעון דבעי שלש
רגלים כהדרן. ראש השנה למעשר בהמה. שאין מעשרים
מן הטלדים בשנה זו על הטלדים בחברתה. דכתיב (דברים

י"ד) עשר העשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר. אחד
מעשר דגן ואחד מעשר בהמה ואמר קרא שנה שנה ולא משנה
זו על של חברתה. ורבי אליעזר ורבי שמעון אומרים באחד
בתשרי. כיון דחשק מעשר בהמה למעשר דגן. מה מעשר

דגן ר"ה שלו תשרי. אף מעשר בהמה ר"ה שלו תשרי. ואין הלכה
כר"ה ר"ה [דלמרי] באי בהשירי. ות"ק סבר כיון דחשק מעשר
בהמה למעשר דגן. דכתיב עשר העשר מה דגן סמוך לגמרו
עשורו. שהרי ר"ה שלו תשרי. והוא סמוך לגמרו. שכל ימות

[החמה] עומד בגורן להתיב. אף מעשר בהמה נמי סמוך לגמרו
עשורו דהיינו אחד באלול. שהבמות יולדות באב. שאז נגמר
זמן עבודן. דהכי ילפינן מקרא. דכתיב (הלים ס"ה) לבשו כרים
האלון ועמקים יעטפו בר. אימתי לבשו כרים הלאן. כלומר

שמחלבוש מהזכרים העולים עליהם ומתעברות. בזמן שהעמקים
יעטפו בר. דהיינו באלול שהזריעה נומת ונכרת יפה. ויולדות
באב. דזמן עבודה של בהמה דקה ה' חדשים. הלכך ר"ה של
מעשר בהמה בא' באלול סמוך לגמרו. לשני מלכי
אומות הפולם כדפרישית לעיל: ולשמיטין וליובלות. משכנכם
תשרי

פי' הר"ב לשני מלכי האומות. ובגמרא דף ג'. מפיך ליה מקראי. דכתיב (נחמיה א') דברי נחמיה בן חכליה ויהי בחדש כסלו שנת
שששים. וכתיב (שם ב') ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לאחרתהסתא המלך. מדקאי בכסלו. וקרי ליה שנה עשרים וקאי בניסן וקרי
ליה שנה עשרים. מכלל דר"ה לאו ניסן. וכתבו הסו"ס והאילו והפיקתיה מינסן. חוקמיה תשרי דאשכחן דהוי ר"ה לכמה דברים:
ולשמיטין. דכתיב (ויקרא כ"ה) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ. וגמר שנה שנה מתשרי. דכתיב (דברים י"א) מראשית
השנה. ואין דגן שנה משנה לעין. דכתיב ביה (שמות י"ג) ראשון הוא לכם לחדשי השנה. דהתם שנה שיש עמה חדשים.

ור"ה חומר. כלומר ור"ה היא וכו' ויחא בגמרא. ומ"ש עד
שיעברו עליו שלש רגלים כהדרן כו'. ופסק הלכה כו' ומשיעבור
עליו שלש רגלים עובר בכל האחר. מפיקין בגמרא משום
דהאדרינאו קרא לטלוו רגלים בפרשת חג הסוכות אע"ג דכבר
כתבינאו מעיקרא אלא ש"מ לכל

תאחר. ולא מפרש קרא ביה זמנה
קאי בכל תאחר ומ"ש האדרינאו
לאשמועינן דכיון שעברו עליו שלש
רגלים עובר. ורבי שמעון סובר
דאע"ג דהאדרינאו לכל תאחר. לא

הוא לריך לממני חג הסוכות. דעליה קאי. אלא לומר
שאז חמרון. דכסדרן בעינן: באחד באלול ר"ה כו'. עיין
בפרק בתרא דזכורות. [ומ"ש ר"ב דלמרא קרא שנה שנה כו'
ע"ש צפירוטו במשנה א']. ומ"ש עליו בס"ד: באחד בתשרי.

פי' הר"ב דכתיב עשר העשר וכו' והוא סמוך לגמרו כו' והאי
גמרו היינו שנגמר להתייב במעשר. שאין חובלים אפילו ערואי.
והוא משיראה פני הדין. דתתן ר"ב דמעשרות. ואין חג לריבין
למה שנתקו הסו"ס לפרש דאע"ג דתנן בפ"ק דמעשרות מהביבאו
שליש עונתן למעשרות מ"מ אין דרך ללקט אלא כשנגמרו ע"כ.

וגראה שפירש"י? שפליגיה לא היה כתוב זה הלשון. שכל ימות
וכו'. ומפני כן הולרבו לפרש דבזבז שאלה זה הנפקא לן דתשרי
ר"ה למעשר. מג"ש דשנה שנה. ולכך נדחקו גם בזה. ומ"ש
הר"ב דזמן עבודה של בהמה דקה ה' חדשים. בגמרא. וה"ה
אשכחן זמן עשור בהמה דקה. זמן עשור בהמה גסה דיוולדת

לתשעה חדשים. כדתיב בפ"ק דזכורות דף ח'. מנא ידעינן.
ו"ל דזמן לידת הנסות נמי באב היא. אלא שזמן עבודן קדים
ל' חדשים לזמן עבודן של הדקוה. [וה"ל קדמי ויולדות קודם
אב. מ"מ אין מאחרין. כי כן שמעתי. דמן חלול ואילך חוקן
ויולדות. עד שבת ואדר]: רבי אליעזר ור"ה חומרים בא' בתשרי.

ור' ראשי שנים דתשרי לט"ו בניסן. שהוא ר"ה לרגלים. ה"ק ד'
ראשי שנים לדברי הכל. לר"ש דבעי שלש רגלים כהדרן. דל
מעשר בהמה. ולדפליגי עליה דל רגלים. גמ' [דף ד'] : לשנים.
דכתיב (נחמיה א') דברי נחמיה בן חכליה ויהי בחדש כסלו שנת
שששים. מדקאי בכסלו. וקרי ליה שנה עשרים וקאי בניסן וקרי
ליה שנה עשרים. מכלל דר"ה לאו ניסן. וכתבו הסו"ס והאילו והפיקתיה מינסן. חוקמיה תשרי דאשכחן דהוי ר"ה לכמה דברים:
ולשמיטין. דכתיב (ויקרא כ"ה) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ. וגמר שנה שנה מתשרי. דכתיב (דברים י"א) מראשית
השנה. ואין דגן שנה משנה לעין. דכתיב ביה (שמות י"ג) ראשון הוא לכם לחדשי השנה. דהתם שנה שיש עמה חדשים.

באחד באלול. ע"י י"ט
יבואו שנים של חג סוכה
באחד בתשרי. נחמיה י"ט
ט"ו י"ז חג הסוכות בניסן ה"ז
כ"ב ע"ג י"ט: ולשמיטין
וליובלות. י"ט י"ד פסח
עמי"ן כ"ט ו"ט י"ד חג סוכה
ט"ו ו"ג י"ט י"ט:

שנויי גמראות
פ"א א ר' אלעזר כו'
ד"ג ר' בי אליעזר
כ"ק ר' אלעזר ד"ש אומר
ואולי י"ט לכניה בר"ש.
שמו שהוא כתיב ו"ט ד"ט

תוספת הדינים
שעולם אכתי הדרה קושין
לדוכא להם דיון ברי"ה
ויהי מבשר ימים ו"ל
שלה במקום לכות את
ישראל בדין ואלה לדון
את ישראל בדין שוקע
לח וכלתיהם לפני
לפניהם ולכלתיהם
שהלכה הקדיש צו"כ
הוקע יוס סליחה לזכות
לפיכך גזר הכ"ס שיהיה
אדם מן כ"ה שדוקים
במזמרים נחמיה ומתחייב
לאלתר לחיים וציונים רבי
ג"ד שלהם אינו נחמיה אלא
עד יו"ט שהוא יוס סליחה
וכפרה כתיב ואלה הם הדינים
זמן כתי שבו יפסדו
מעשיהם ויבטלו אל הכ"ס
ט"כ ונ"ט יוס סידר מסכת
ראש השנה אחר יומא
וסוכה כי על יו"ט כ"ס
בשנה ראשונה ליום סליחה
וכפרה לנטות לשנה הבאה
על ר"ה ולכך סידר מסכת
ר"ה אחר יומא וסוכה י"ט
על ר"ה לפניה אחר יו"ט
ש"ה בשנה ראשונה יוס
מחילה וכפרה וקבע
באותו זמן ר"ה לבנה
הכ"ס ולפי' יוסן ספיר
חירון מוס' ר"ה דף כ"ו
ע"ז ד"ה כמאן מללן
האידנה זה היום תחלת
מעשר שומא פי' חומר
ר"ה דק"ל כ"ב עינא כו'
אלא ודאי ה"ה דחמין
ליה לאו משום צריחו של
פולס אלא משום תחלת
מעשר. לדין שעולם דיון
בו וזה שייך נמי ביה"כ
דיובל ע"כ. וכלתיהם אינו
מוזן מה שיכות תחלת
מעשר ליה"כ. ולפי' כ"ל
יבוא על כוון כי קטיעת
ר"ה הוא מיו"ט הראשון
שדוקע למחילה לשנה
וכפרה. וזהו הוקע
וכפרה. וזהו הוקע
מיו"ט זה לבנה הכ"ס
ולזכות ששכרי בשכרי
י"ט יוס סליחה ומחילה
וכפרה מאל סוכה ר"ה
ליו"ט כמו בר"ה תחלת
מעשר לזון כן יו"ט תחלת
מעשר לסליחה ומחילה
וכפרה. מנא שייך ספיר
חירון מוס' וזה שייך נמי
ביו"ט דיובל. ונראה שזו
דעת

ראשון לציון
פ"א א ברע"ב ר"ה
לשנים שני מלכי
כו' עיין יס"ג:

אור גדול

עלתה לו שנה. וכתבו בתוס' שם ד"ה עלתה ולא אמרין הדינים מדינים
והרי הסעות מתנה או מקדון עכ"ל. לא הבנתי איך שייך מקדון דבא
הא חיי אונאה ותלמי אי' יש אונאה בקרקע יותר מפלגא וצ"ט. ואשר
משום דהוי יותר סבדי שדודת מוסה דכה"ג איתא בבב"ב (ע"ה א') דאינו
בדין אונאה רק מתנה ומבורים כאן דודו דוקא למאן דאית ליה. במקדש
איתנו מתנה אבל למאן דאית ליה מקדון ה"ג. ודלא כמ"ש התוס' ב"ב
בשם ריב"ם והתם נפי הוי המקד ויחיר ואינו כדיון ביטול מקד:

עלתה לו שנה. וכתבו בתוס' שם ד"ה עלתה ולא אמרין הדינים מדינים
והרי הסעות מתנה או מקדון עכ"ל. לא הבנתי איך שייך מקדון דבא
הא חיי אונאה ותלמי אי' יש אונאה בקרקע יותר מפלגא וצ"ט. ואשר
משום דהוי יותר סבדי שדודת מוסה דכה"ג איתא בבב"ב (ע"ה א') דאינו
בדין אונאה רק מתנה ומבורים כאן דודו דוקא למאן דאית ליה. במקדש
איתנו מתנה אבל למאן דאית ליה מקדון ה"ג. ודלא כמ"ש התוס' ב"ב
בשם ריב"ם והתם נפי הוי המקד ויחיר ואינו כדיון ביטול מקד:

יבין תפארת ישראל יבין

רגל שניסן הוא ר"ה לרגלים, דאס נדר דבר לזיבה"ק,
אפילו נדר לכדק הביט, אס לא קיים נדרו עד שעברו ג' רגלים
כהדרן. דהייט פסח שבועות סוכות, עבר בכל האחר. אבל בנדר
לצדקה, מחייב עלה לאתרי אס לא יתן מיד. אס לא שהתנה בנדרו
ליתנה על די על יד [י"ד ר"ז]: ג) ר"ל שאין מעשרין מהטלדים קודם
לכן על הטלדים אח"כ. ולפיכך שוקע זמן זה, דהוקע מעשר בהמה
למעשר דגן בחד קרא. להכי שווין בזה, דמה מעשר דגן סמוך
לגמרו עשורו, שנימות החמה הדגן מתייבש בחד, ור"ה שלו
בתשרי, דהיינו אחר שנגמר, ה"ל מעשר בהמה שרעיון לילד עד אב,
ר"ה שנתן אלול: ר) דס"ל דין מנה ומנה, מה דגן תשרי, אף

בשמות תשרי. ואפ"ה לידתה יש ד' ר"ה, משום דתשרי ט"ו בניסן
ר"ה לכל האחר, לר"ה לבד במניין ד' ר"ה. וה"ק ס"ל דלא בעינן
ג' רגלים כהדרן, ולא הו"ל ט"ו בניסן ר"ה לכל האחר, ונקט תחתי
א' באלול. והיינו דקאמר ד' ר"ה לר"ה, לת"ק ארבעה דל רגלים,
לר"ה ור"ה ארבעה, דל מעשר בהמה: ה) למלכי אומות מונין שנה
שלהם מתשרי, כמו למלכי ישראל מניסן כלעיל ס' א'. ונ"ט לסטרות
כלעיל: ו) דחסור לתרום, ולזרוע בא"י בשמיטה וצובל מדאורייתא.
מיהו בזמן הבית חסור ל' יום קודם ר"ה מהלממ"ס. וכמו כן כל
עבד ישראל, שכשמכרוהו ב"ד נמכר לשש שנים, וכשמוכר את עצמו
נמכר לכמק שנים שירלה. ואס בתוך זמן מכירתם פגע בזה היובל,
יואלס

עלתה לו שנה. וכתבו בתוס' שם ד"ה עלתה ולא אמרין הדינים מדינים
והרי הסעות מתנה או מקדון עכ"ל. לא הבנתי איך שייך מקדון דבא
הא חיי אונאה ותלמי אי' יש אונאה בקרקע יותר מפלגא וצ"ט. ואשר
משום דהוי יותר סבדי שדודת מוסה דכה"ג איתא בבב"ב (ע"ה א') דאינו
בדין אונאה רק מתנה ומבורים כאן דודו דוקא למאן דאית ליה. במקדש
איתנו מתנה אבל למאן דאית ליה מקדון ה"ג. ודלא כמ"ש התוס' ב"ב
בשם ריב"ם והתם נפי הוי המקד ויחיר ואינו כדיון ביטול מקד:

תוספת רעק"א
פ"ק א א נוחא אן בהרע"ב ר"ה ולרגלים. לענין הנודר. ור"ה דרגלים
הל סאוראא ששעת בניסת הרגל אף דאינו זמן חקובה. מ"מ
כיון שצריך לאתוי מעיקרא מחייב וקאי. נמרא. ומי' תוס' היינו דאם
נדר קודם הרגל ומחוייב. תימוד לפני הרגל הוי בולי. רגל ואם נכנס קצת
מליל הרגל ואח"כ נדר ליבא כוליה רגל ואינו עולה למנין: במשנה נוחא ב"ז
וליובלות. יובלות כו' בתשרי הוא דכתיב ביה"כ תפרידו שופר הוא
מי' ר' ישעאל בנו של ר' ין ברוקא הוא דאמר מ"ה חיל יובל וכו' נמי:

עלתה לו שנה. וכתבו בתוס' שם ד"ה עלתה ולא אמרין הדינים מדינים
והרי הסעות מתנה או מקדון עכ"ל. לא הבנתי איך שייך מקדון דבא
הא חיי אונאה ותלמי אי' יש אונאה בקרקע יותר מפלגא וצ"ט. ואשר
משום דהוי יותר סבדי שדודת מוסה דכה"ג איתא בבב"ב (ע"ה א') דאינו
בדין אונאה רק מתנה ומבורים כאן דודו דוקא למאן דאית ליה. במקדש
איתנו מתנה אבל למאן דאית ליה מקדון ה"ג. ודלא כמ"ש התוס' ב"ב
בשם ריב"ם והתם נפי הוי המקד ויחיר ואינו כדיון ביטול מקד:

ועל. ושמא יאה אלל אחד מהם בזמן העתיד עדות
 מועיל בירח' וימנע כו'. רמב"ם: ן שאם יפסל אחד מהן.
 פירש"י יכלל בפיו כשיבדקוהו כדלקמן והרמב"ם כתב בפ"ב מהל'
 ק"ה שאם ימלא אחד מהן פסול מנפי שהוא גזלן וכיוצא בו משאר
 הפסולות: בשרים לעדות החדש.
 כתב הר"ב ורובן כו' מסורה לכס כו'.
 כמוכסם. מכיים רש"י שיקבלו העדות
 ויקדשו החדש: ופסלו את עבדו.
 כברי לה כר"ם דמכר בפקוד ודרשו
 נמי כשרים ומוחסים למטוטי גר
 ומזר כדדרשינן מאתך בזמן לך
 במשנה ב' פ"ד דסנהדרין. חוס':
 ן אלו הן הפסולים. פירוש מדרבנן
 דאי מדאורייתא כל העובר עבירה
 שיש בו מלקות וכו'. כדפסק הר"ב
 במשנה ג' פ"ג דסנהדרין. וכו'
 לכ"ע גזלן ה"ל למתני דכתיב צה"ח
 (שמות כ"ג) אל תשת ירך עם רשע
 להיות עד חמס. והא קמ"ל דהע"ג

שנויי נוסחאות
 ן שמוצט'סן. צ"ט
 ח"ונו"מפני שמוצטרפין
 שאם יפסל. כ"כ רש"י
 מפני שאם... כ"כ רש"י
 יפסל וכו' במשנה
 (נייסל, ייוד למתק).
 אחד (מתן), כ"כ רש"י
 ליתא. יצטרף השני עם
 אחר. כ"כ רש"י. האחד
 עם השני. כ"כ רש"י
 ומצטרף שנים עם אחד
 ונוסחת נוחה וזה
 כ"כ רש"י.
 ליתא. משוחרר. כ"כ רש"י
 כ"כ רש"י ומשנייה משוחרר
 דהרבים. כ"כ רש"י
 ובמתח ברובת
 כ"כ רש"י וכו' וכו' ומשנייה
 כ"כ רש"י וכו' וכו' ומשנייה
 וכו' וכו' וכו' ומשנייה
 וכו' וכו' וכו' ומשנייה
 וכו' וכו' וכו' ומשנייה
 וכו' וכו' וכו' ומשנייה

ראשון לציון
 ן ח"מ ד"ה אלו כן
 כפולין ט' כדפסק הר"ב
 כ"כ רש"י ט' ש"ן וכו' וכו'
 בע"מ שכתב מל' כ"כ רש"י
 מונן ק"ה וזה כ"כ רש"י
 וכו' גזלן וכו'.

לקופים
 ן בסנה וכל הקורבן.
 לארזי חמים מבוס דלחמי
 איירי קרא ומשום דתיק
 נמי אל וכו' וכו' רש"י
 הקורבן (של המזבח) וכו'
 ד"ה אב וכו' תחא מסורה
 לכס וכו' וכו' דקדוש
 החדש כדאשון שנה ח"ה
 היה ע"י ב' חמיו י"ל
 דהוראת שעה ח"ה ח"ה
 (של) היה שבות לקדשו
 אלל במדרש רבא כ"כ רש"י
 אמרו אהר הקדיש את וחתם
 קדשו את החדש (שם)
 ן במשנת ומלוי כתיב
 למיד דנאק ריבית לא
 יפסל הלוח אש' דלא חיי
 נמי לזני וזנין נחמ' ס'
 ן דסיף"י בגמ' (שם):

לע"ל. ושמא יאה אלל אחד מהם בזמן העתיד עדות
 מועיל בירח' וימנע כו'. רמב"ם: ן שאם יפסל אחד מהן.
 פירש"י יכלל בפיו כשיבדקוהו כדלקמן והרמב"ם כתב בפ"ב מהל'
 ק"ה שאם ימלא אחד מהן פסול מנפי שהוא גזלן וכיוצא בו משאר
 הפסולות: בשרים לעדות החדש.
 כתב הר"ב ורובן כו' מסורה לכס כו'.
 כמוכסם. מכיים רש"י שיקבלו העדות
 ויקדשו החדש: ופסלו את עבדו.
 כברי לה כר"ם דמכר בפקוד ודרשו
 נמי כשרים ומוחסים למטוטי גר
 ומזר כדדרשינן מאתך בזמן לך
 במשנה ב' פ"ד דסנהדרין. חוס':
 ן אלו הן הפסולים. פירוש מדרבנן
 דאי מדאורייתא כל העובר עבירה
 שיש בו מלקות וכו'. כדפסק הר"ב
 במשנה ג' פ"ג דסנהדרין. וכו'
 לכ"ע גזלן ה"ל למתני דכתיב צה"ח
 (שמות כ"ג) אל תשת ירך עם רשע
 להיות עד חמס. והא קמ"ל דהע"ג
 פירש הר"ב מהשחק בקוביא. פירש הר"ב מהשחק בקוביא.
 הכהנים אותם. ואת בנו. ופסלו את עבדו.
 ובשבא לפני בית דין קבלו אותם. ואת
 עבדו. ופסלו את בנו: ן אלו הן הפסולים. והמפריחי
 המשחק בקוביא. ומלווי ברבית. ומפריחי
 יונים. וסודרי שביעית. ועבדים.

שהן כשרים מן הסורה פסולים לעדות החדש:
 המושחק בקוביא. פירש הר"ב מהשחק בקוביא.
 הכהנים אותם. ואת בנו. ופסלו את עבדו.
 ובשבא לפני בית דין קבלו אותם. ואת
 עבדו. ופסלו את בנו: ן אלו הן הפסולים. והמפריחי
 המשחק בקוביא. ומלווי ברבית. ומפריחי
 יונים. וסודרי שביעית. ועבדים.
 שהן כשרים מן הסורה פסולים לעדות החדש:
 המושחק בקוביא. פירש הר"ב מהשחק בקוביא.
 הכהנים אותם. ואת בנו. ופסלו את עבדו.
 ובשבא לפני בית דין קבלו אותם. ואת
 עבדו. ופסלו את בנו: ן אלו הן הפסולים. והמפריחי
 המשחק בקוביא. ומלווי ברבית. ומפריחי
 יונים. וסודרי שביעית. ועבדים.

תפארת ישראל בין

ליונק. וכל א' מנקש בכה ברפי עץ, ועי"ז היונים מזדרזין לעוף
 מהר. והנהו אף דלא' אסמכתא ניכסו דהרי הולב במקרה בקוביא
 ויונים, ולא סמך אמרי, אפ"ה מדאין לו פרנסה רק מזה, אינן
 עוסקים בישובו של עולם וכגון דמי [סנהדרין דכ"ד ב'] : (למ' מסתחר
 בפירות שביעית. ומירי צוה"ל דאינו אסור מלא' וכו') : (למ' מסתחר
 לא זו אף זו קמי, לא מצטרי קוביא דמחשג כגול, דהרי הוטעו חכמי
 דהרי סר שהו ירוויח, אלא אפי' כריות שזו נתון לו כריות, כגול, אפי' ש
 הו"ל כגול. ולא מצטיח כריות שזו נתון לו משום שאינו שלו, אלא אפילו
 כמפרטו ויוסי שאפשר שפסיד אס תקדים יונה האחר, והרי זה פדוף גם
 מקוביא דהתם אפשר דמחך על כח גוסו כמשליך הקוביא את אפי' דלאו
 אסמכתא הוא ולעולי, עכ"ל, ס"ד דקת סמך על זה, אלל ביונים רק במקרה
 תלי, סתודרו יוסה זו או זו, עכ"פ פסול כגול. ולא מצטיח כולהו שלוקחין
 משום חכמי ולא נתן לו כלום, אלא אפילו סתרי שביעית, שנתון גם הוא
 לחכמי סירוח. הרי"ל דלא מחשג כגול, קמ"ל דאפי' ססול : (א' מדאורייתא
 פסול

גמטו. והלכה כר"ג: ן אב ובנו וכל הקרובים בשרים לעדות
 החדש. דאמר להו רחמנא למשה ולאמרן (שמות י"ג) החדש הזה
 לכם. עדות זו של חדש. תהא כשרה בכם. ואע"פ שאתם חמים.
 רבנן דפליגי עליה אמרי. החדש הזה לכם. עדות זו תהא מסורה
 לכם. לגדולים שדור כמותכם. ואין
 הלכה כר"ס: ן משחקים בקוביא.
 עממות שמשחקים בתינ בערבון ואמור
 רבן אסמכתא לא קניא והרי הן גזלים
 מדרבנן: ומלוי בריבית. לא קרוי
 גזלן לאורייתא למפסליה. דלא מפסליה
 יחייב ליה: ספריה יונים. היינו
 קעין קוביא אס תקדימה יונק ליוני:
 וסודרי שביעית. עושין סחורה
 בפירות שביעית. ורחמנא אמר לאללה
 ולא לסחורה. ולפי שנחשדו כל אלו
 לעבור על דת מחמת ממון שחדוס
 להיות מעידים שקר על שוחד:
 והעבדים. פסולים לאורייתא הס ק"ו
 מאשה

שהן כשרים מן הסורה פסולים לעדות החדש:
 המושחק בקוביא. פירש הר"ב מהשחק בקוביא.
 הכהנים אותם. ואת בנו. ופסלו את עבדו.
 ובשבא לפני בית דין קבלו אותם. ואת
 עבדו. ופסלו את בנו: ן אלו הן הפסולים. והמפריחי
 המשחק בקוביא. ומלווי ברבית. ומפריחי
 יונים. וסודרי שביעית. ועבדים.

בין תפארת ישראל
 התם כמהלך יוס מירושלים [כמעט כח פ"ה מ"ב] ועמה כן
 שלא יחללו שבת שלא לזרך, מדדי בזוג אחד. ואף דלקמן [במ"ז]
 ארמינו צבא ובנו חייבין שיפסל אחד הכל דכזר עברו מ'
 כמות, רחוק שיפסלו כולן: (אג' שלעתיד לא יבואו שיחשבו מסממא
 כזר הלכו אהרים להעיד: (ד' דס"ל דבעינן מוחסום: (ה' מדרבנן.
 דמלא' דוקא עבירה דמלקות או מיתה, או נכז או גזלן פסולין
 לעדות [וחשוד נמי לשביעה]. ובעבר עבירה שאין בה מלקות, או
 טעבר עבירה דרבנן פסול רק מדרבנן, וי"ל דבעבירה דרבנן לא
 מפסל רק דהתא הנאה ממון [הו"מ"ז ג' ג'] [ועי' פירושו סנהדרין
 פ"ב ס"ו כ"ב:] : (לו) [קובאס] בל"י [ויורפעל]. וה"ה שאר מיני סמון
 ודוקא שזה חומותו [שם פט"ו]. (לו) אפי' ריבית דרבנן כמשמע. וא'
 מלה או ליה כמשמע. וי"ל דכרית דרבנן און הלוח נפסל [שם ס"ו]
 וכו' דמח"ש וקט' לרתי: בין קוביא ליונים לגלוי דמלוחו כחיסור דרבנן
 איירי. עפ"י שנחקקו בזה: (לח) משחק במעות, אס הסדים יוני

זה הכלל יתגלו מהמקור פ"ג
 שיש שנתים פ"ו פ"ו : פ"ו
 שראש פ"ו פ"ו פ"ו פ"ו
 פ"ו קריאה פ"ו פ"ו פ"ו
 יתגלו יתגלו פ"ו פ"ו פ"ו
 פ"ו פ"ו פ"ו :

שנוי נוסחאות

בשרין ולח. במשכיל
 ליהל. מ דהרד מוליבין
 כ"מ לילך מרביבין
 זכ"מ בכל הכ"י ובספיק
 י"ד זכ"מ פ"ו כ"י ב"י
 כ"מ. אפילו במש"ס
 כ"מ פ"ו ו' ובמש"ס
 ואפילו. ואם צודה
 דלח. נד"ל וכו' א"א.
 כ"מ. להם ברדך. ט'
 כ"מ. שפ"ס מלחן
 אורב. ע"י בערוך כ"מ
 שפ"ס הם ב"י כ"מ הוא
 מעין פה וילח וכו'
 יתגלו ב"מ פ"ו פ"ו פ"ו
 דרדי לון מקמי חזתא
 כ"מ מפתח מפתח רעות
 ואף כ"י כ"מ דמפתח
 להם וכו' שאלו כ"מ
 יתגלו ע"י דנה חזת
 כ"מ לון. ע"י. ודלח
 כ"מ פ"ו פ"ו פ"ו
 פקלות כ"מ ב' נטלון.
 לוקחין. מונות. כ"מ
 א' נטלון. מרדלין.
 כ"מ ב' מחללין פ"ו.
 והוא מיהו (ר"ס) אלה
 מועדי ה' אשר תקרא
 אותם במעשר. במש"ס
 וכ"מ ובכ"מ ב' אלה
 מועדי ה' אשר תקרא
 אותם במעשר. במש"ס
 כ"מ פ"ו פ"ו פ"ו
 תקרא אותם במעשר
 וכו' שפ"ס פקל (ש"ס)
 ל"ו. במשכיל אלה
 מועדי ה' אשר תקרא
 אותם במעשר.

למעד דכתיב האנשים. עבד שאינו ראוי לזה בקהל אינו דין
 שפסול לעדות. מה לאשה שכן אינה איש [ולא קרינן בה אנשים]
 וכו' נזקן יוכיח. מה' לנזקן שכן מעשו גרמו לו האמר בעבד
 שאין מעשו גרמו לו אשה תוכיח. מה להלך כו' שאינם נזהרים
 בכל המלות. זה מפני ראשו וזו מפני
 שלא נלמוהו. אף אני אביא העבד
 שאינו בכל המלות ופסול להעיד:
 עדות שאין האשה כשרה לה וכו'.
 כהז הר"ב אבל פסולים בעבירה מן
 הסורה לא הכשירו חכמים בעדות
 אשה. ואם מחיים לפי דומה לא גריעי
 מנכרי מסיח לפי תומו דכשר. כדעת
 במשנה ה' פרק בתרא דיבמות. ר"ף
 ור"ש פ"ו: מ' מוליבין אותו על
 החמור. אף צבחה. רש"י. וכתב

זה הכלל כל עדות שאין האשה
 כשרה לה. אף הן אינן בשירים להם;
 מ' מי שראה את החדש (ש"ס) ויבול
 דהלך. מוליבין אותו על החמור. אפילו
 במטה. ואם צודה להם. לוקחין בידם
 מקלות. ואם היתה דרך רחוקה. לוקחין בידם מונות. שעל מהלך לילה
 ויום. מחללין את השבת ויצאין לעדות החדש. שנאמר (ויקרא כ"ג) אלה
 מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם:

מאשה: עדות שאין האשה כשרה לה. לפי שיש עדות שהאשה
 כשרה כגון להעיד לאשה שמה צבחה להחירה לישא לזרים. וכן
 להעיד על סוטה שנעמאת שלא תשחה. והכך פסולין לרבנן נמי כשרים
 אבל פסולין בעבירה מן הסורה לא הכשירו חכמים בעדות האשה.
 ואע"פ שהכשירו העבד והאשה שכן
 פסולים לעדות מן הסורה: מ' ואם
 צודה להם. אורב. כמו וחתה נודה את
 נפשי לקחתה (שמואל א' כ"ד): שנאמר
 אלה מועדי ה'. וכל מקום שנאמר
 מועד במועדו וזוהי את השבת:

רמ"ז ז"ל בפירושו להלכות קידוש החדש פרק ג' ידוע הוא שאין איסור שביעת החדש
 אלא כדי להקל באיסור אמרו כן ע"כ. [ולחלוק על המפרש דהתם כהז כן שהמפרש פ"י שאע"פ שהמוליד אדם חי
 שאינו כפות במטה פטור לפי שהמטה טפילה לו ה"מ כשנשא אדם. אבל לענין משא בהמה הרי האדם החולה והמטה משוי
 הם ואסור להוליאם על הבהמה בשבת. ואני בחיבור פרשת החדש שחברתי בס"ד על ה' קידוש החדש כתבתי שאני אומר
 דלא כדברי זה ולא כדברי זה שדורו שמה שמרביבין על החמור הוא להקל באיסור. אבל שטשין אותו במטה אינו להקל באיסור
 דהולח ככפות דמי כמ"ס הרמב"ם פ"ח מהלכות שבת וכו' החום' בר"פ י"ט דשבת ולפיכך חייב על המטה וקמ"ל דלעדות
 החדש שרי והרי דלא כהמפרש דמחלק בין שביעת אדם לשביעת בהמה וקמ"ל אפי' איסור חמור שרי הכא ולא כרמ"י [שכתב]
 דלהקל באיסור אמרו ומשמע דר"ל דהכל להקל. ועיין לקמן ד"ה אפילו במטה כו': אורח. דאע"פ דחיד הוא מחלל השבת
 שמה ילטרף עם אחר כדתנן במשנה ו' לענין אב ובנו. ועיין רפ"ב. ומה שהקשה המפרש להלכות ק"ה דהאיך מחללין על הספק.
 והא תנן טולד בין השממות נמול להטעה [כפ"ט ממסכת שבת משנה ה'] חירן רמ"ז ז"ל דתקן מועדות שאני מדע שהרי מבשרי
 מילה אין דוחין [כדתנן שם ר"פ] והכא אפי' מבשרי דוחין כגון להרכיב החולה כו' וליקח מונות וכלי זין והכל משום תקנת
 המועדות ע"כ. וה"ה בכל ר"ח מפני הקרבן בזמן שבה"מ קיים. ומעמא רבה איכא לחלק דוהי מזהו על כלי ישראל בכללן כדחת.
 והמילה עכשו בשעת הדחייה אינה אלא מפני יחיד הימול. ועוד שהיא חובל להקיים למחרתו: אפילו במטה. דאע"פ דתנן
 בפ"י דמסכת שבת משנה ה' דהטשא את החי כו' פטור אף על המטה. ה"מ חי דאינו כפות כמ"ס הר"ב פ"ו. אבל חולה ככפות
 למי וחיוב. כמ"ס הרמב"ם בפרק י"ח מה"ש וכבר כתבתי כן בשם הסוס' רפ"ט דשבת והלכך מטה נמי משוי היא על הבהמה
 וקמ"ל דאפ"ה מחללין: ואם טודה כו'. פירש הר"ב אורב כו' ומסיים רש"י והביתוסים והכותים הם היו אורבים להם לעכבם
 כדי להטעות את חכמים ע"כ. ועיין משנה ב' פ"ב: שעל מהלך לילה ויום וכו'. ואם היה ציטין יתר על כן לא ילכו שאין עדותן
 אחר יום שלשים מועלה שכבר נתעבר החדש. רמב"ם רפ"ג מה"ק"ה ועיין שם בדברי המפרש: [מחללין את השבת. עיין בר"פ
 דלקמן]: שנאמר אלה מועדי ה'. וראש חודש נמי חקרי מועד [כמ"ס בס"ד במשנה ד' פ"ק דשבוט] והייט דתנן לעיל במשנה
 ד' דעל כולן מחללין כו'. תוספת דלעיל:

ראשון לציון
 מ' פתני ב"י שראה כו'
 ולן ענין גנאל [כעין זה
 סוף פ"ח דמריס]: בר"מ
 ד"ה ואם טודה כו' כמו
 ולח' טודה כו' ע"י יס"מ:

תוספות רעק"א
 מ' במשנה אית השבת
 כחללים ואת השבת -
 ואפי' עדים המפסידים
 ע"ל פ"ח כשאין ב"ד
 מכריזים עדי החדש
 מהללים השבת כדמובח
 בר"ב. תוס'.

לקוברים
 מ' הוי"ט ר"ח אותו וכו'
 ומה שהקשה וכו' מולין
 דשמי טובא דבמילה בין
 השמות לא יש מילתא
 שידע להם ששאלו בזמנה
 אבל כתיב ליתם שילטרף
 עם א' ויעיד כהונן ויקדשם
 היום כהלכה וכו' דהו
 שכיח עדים מרובים וקרוי
 ליהו שילטרף ויהיו כע'
 גלה שהא' חירון קושי
 הקושי כתיב אל ה'יהי
 בקולו ו כהני הקול קולות
 המרות ודבר זה לא נעלה
 קן

כ"ן תפארת ישראל בועז

פ"א (א) [ובזה מתורץ קושיה רבינו בצורין אפי' שהקשה מה כלל הוא
 זה. בשלמותו כמנחם אפילו להחיק אינן נלמדים. כגון ב' אומרים פלוגי לוח מפלוגי ק'. והקד אומרם לא לוח. אינן בדברייהם
 כלום. אלא בלוי נפשות הכי ס"ד כששיעורו ב' עדים שפלוגי
 הקד, והקד אומרם לא רבנן. בהרבה הרי מדאורייתא כשירים הן.
 ולפע"ד נס בל"ז קשה דגם כמנחם משכ"ל דלון אשה כשרה וכן
 מלחו' מנת רב חסדא [כתובות דפ"ה א']. ולפי דברט נחא. דהא דתנן
 לדבריהן. ולא נעשה מעשה. לא מחשב כשרין לה: (ב) [מבאן ל"ל ראי'
 חוקק דהילוך בשבת עדיף מרכיב. אפילו חוץ מ"ב מיל. דהרי מחניחין
 במהלך לילה ויום מיירי. ודלא כרמב"ם [רס"ו פק"ד]. ואי"ל שאני חמור
 דמוקד. דרגלי אדם למטה מ"ע [עיי' שבת פכ"ד ס"ו ג']. וכן משמע ק"ח
 מדנקט חמור ולא בהמה סוס. וי"ל על כרחך רק אורחא דמלחא נקט
 חמור. דלג"כ כמו דלמשעין מתניחין הקל הקל צהילך עד רכיבה הו"ל
 לאשמעי' נמי הקל הקל כרכיבת סוס וגמל דעדיף עסי. אלא ש"מ דכל
 גויא הילוך עדיף: (ג) ונ"ל דמסו' פלוגי המונות לר"ה אומרין קרא
 דלג"כ מחמין לרבנן, ואפי' חוץ לי"ב מיל י"ל דרבנן [כא"ח ח"ע].
 אמנם, אינה"ק מ"ש ממיילת דכתיב נמי ביום אפי' בשבת [כשבת קל"ב א'].
 ואכ"ה ספק כגון טולד ציב"ג לא דמי, א"כ ה"י דלמח דוקא בודאי אין
 עדים כב"ז מחללין, ולא במסופק, והרי לעיל [מ"ו] אפי' צדדי ים עדים
 הם מחללין משום ספק שמה יכשלו נטל. ואח"ל עכ"פ ספק דלאורייתא
 לא]

פסול כחשה. ואפ"ה קמ"ל, דסד"א מולא מחמת עבירה פסול והוא
 איש, יהיה כשר לעדות החדש כמו קרוי לר"ם: (א) לעשות מעשה
 על פיהן ודו"ק (א). אבל עדות ענוה וסוטה, האשה כשרה
 להעיד וכ"כ הפסולות לעדות מדרבנן כשרים להעיד. משא"כ
 שאר הפסולין לעדות מדאורייתא מחמת עבירה, פסולין להכל, חוץ
 במסיה לפי הומו דאפילו עי"ס נלמן ומסל"ה צמלחא דרבנן כשלא
 אהחיק אבורא [ש"ך י"ד פסק"י, ועי' נקוט הכולין ככלי הכנה פ"ו ג']
 ובעדות א"ה אף שהיא דאורייתא ואתחיק אבורא אפי' כשרים
 במסל"ה, משום דבל"ו דייקא ומנסבא [אש"פ י"ז ס"ג]: (ב) הלכנה
 ההדשה: (ג) אפילו בשבת משמע, אבל ביכול לילך הלך עדיף (ג):
 (ד) אף דמדיהד חולה, הו"ל כאלו הוא כפות במטה, דחייביב
 נושאו [כשנת פ"י פ"ה] אפ"ה שרי: (ה) מלדוקים שארבו לעכב
 העדות, כדי להטעות החכמים: (ו) אבל ביוהר לא, דאין חודש
 פחות מ"ט יום ולא יוהר על ל' יום. ואם ראו העדים הלכנה
 ההדשה סוף יום כ"ט א"כ כשיגיע סוף יום ל' כבר קדשו ב"ד החודש.
 [ואע"פ דנכחו עדים עד סוף החודש כ"ד חורים נקן [כרמב"ם פ"ג מקס"ת
 ח"ח י"ט]. עכ"פ כיון דכדיפנד מהני אפילו יהודו ב"ד לעכר החודש בעשות
 פרי"ס כ"ס א']. להכי אין מחללין רק כדי לקדשו כמונו דמליה לקדש ע"פ
 ראייה [כרי"ה כ' ע"א]. ועי' לח"א רפ"י מקס"ת: (ז) אפילו בשבת (ג):

גא גרע מודא דרננן דהיכא דהוי עשה דרניס דחי לאיסור דלורייחא
 [כברכות ל"ז ב'] ויהי עשה דרניס ניהו לקדש ע"פ ראייה. ליתא דדוקא
 לעשה דלורייחא דחי עשה דרננן דרניס דמשחרר ענדו עובר אעשה, אבל
 ליתא אין כה ביד הכמוס לעסוק רק בשב ווא"ת [כיבמות ד"ב ע"ב], וכ"ש תולד
 שנת דהוא איסור כרת, דלפילו עשה דלורייחא לא דחי ללאו על כרת

[כיבמות ד"ד א']. וכו שנת ווי"ט עשה ול"ת הוא ואין עשה דוחה
 ל"ת ועשה [כפסחים ד"ד א']. ונ"ל דהכא שאלו דלני קרא
 דלפילו ספק יחול שנתא. דל"ל, אין לך שום ערות החודש דליתל
 עלה שנתא, שלא יהא ספק שנתא לא ליפרטו סס. (לכני לא גמרין מנה)
 [ועי' תוי"ט הכא]:

הלכתא גבירתא. כללא דפרק א'

פרק א מ"א ארבעה ר"ה הם א) בא' בניסן לסניית השנים למלכי ישראל
 בשמרות ולהיות ניכר בו הזקוקים מהמאורח. ב) במ"ו בניסן
 לדגלים לענין כל האחר ניבנדר בצדקה מהויב לאלתר בלא תתן חוץ
 כנדר בתדיא ליתנו על יד על יד. ג) באחד בתשרי לסניית השנים בשמרות
 למלכי אה"ל ולמקשר בהמה ולשמיטין. וליובלות ולמקשר ירק, ולמיטת
 דבנשי אילן מ"ד יום קודם ר"ה חוץ מיום הנשיעה כשהניע א' בתשרי עלתח
 לו שנה בשנות ערלה, מיהו אפ"כ כשיגיע ר"ה השלישי ערין פירותיו
 ערלה עד מ"ו בשבט. ד) מ"ו בשבט ר"ה לאילן כמ"ש ולענין מקשר שאין
 מעשרין מהנחנם קודם מ"ו על הנחנם לאחר מ"ו: מ"ב. כ"ד פרקים
 העולם נידון ע"י מ"ב ובר"ה כל באי עולם עוברין לפני כבני מרון וממני
 ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעש' ולעסוק במצות
 מ"ה ועד יח"ב יתר מכל השנה ושומדים בהשקפה לסליחות, וכן התשובה
 והצדקה אע"פ שימא לעולם, ב"י הימים שבין ר"ה ליה"ב היא ימא
 ותקבלת ביותר שנאמר דרשו ה' ברמזאו, וצבור כ"ו שששין תשובה
 וצועקין בלב שלם נענין: מ"ג. על ששה הדשים השלוהין יוצאין ובשבתם
 קיים גם על אייר מפני שח קפון, כמ"ג: מ"ד, ר"ה, ר"ו, ר"ז, מ. ע. על
 (" ה"ה ע"י נמנמ"ס פ"ד מעשה"ס ה"ג ו"ט".

ב' הדשים מחללין ערות החודש השבת ובשבתם"ק קיים את על כולן
 כמ"ד, ומחללין אפילו גראתה הלבנה גדולה ויראה לכל ואין אומרים
 כבודאי ראו אחרים סמוך לב"ד, וא"צ להילול שבת, וכל פי שיראה
 החודש יהיה ראוי להעיד ויהיה בינו ובין המקום שקבוע בו ב"ד לילה
 יום או פחות נשאין ערות אחר יום ל' מועלת שכבר נתעבר החודש
 מצוה עליו להלל השבת ולילך ולהעיד. וכשם שמחללין הערים שראו
 החודש השבת כך מחללין עמון הערים שמובין אותן בב"ד אם לא היו
 הב"ד מכירין את הרואן, ואפילו היה זה שמודיע אותן לב"ד עד אחד
 הולך ומחלל מספם שטא ימצא אחר ויצרף עמו כרמ"ב, ובהיה העד שראה
 החודש בלילה הולך מרכיבין אותו על החסור ואפילו במסמח, ואם יש להן
 אורב בדרך לוקחין העדים בידן כלי זיון, ובררך רחוקה לוקחין בידן
 מוונות, ואין כשר לערות אלא שני אנשים כשרים הראיין להעיד בכל
 דבר, לאסוקי נשים ועברים ושאר. מפולו ערות אפילו דרבנן המניין במ"ח,
 ואב וכנו שראו היתה ילכו להעיד אע"פ שפסול הערות בקרובים.
 מכמ"ק שטא ימצא אחד פסול שימצא גולן וכדומה ויצרף השני עם
 האחד ויעיד:

מן המפגש שהקטן הקושי
 גם חילוק דרניס לימוד
 דמתנ סמ"ע לא נסברה
 ממנו וסמ"ע חוין דלא
 מתהבא דעתיה ארנבא
 חי מחילול הלכת העדים
 גרדא קיל כ"ס דתקט
 נדחית המכשירין ועי"ל
 מיטא עממא דרניס רבא
 דמי דמי אמרי' כשולח
 דף מ"ל גבי ר"ה דשאר
 ענדו להשלימו לערסא מנה
 דרניס שאני דהיא מטא
 דרניס היתא מדרננן וסמ"ע
 עכר על מטא לעולם כס
 הענדו. ושמעתי מהר"ן
 דנענות כהנא גלי רחמנא
 דלמחלל שנת דלמיני נועד'
 וסמ"ע כשנת ז' סמ"ע
 נעדות ב' גס וס סמ"ע
 חס יצטרך דלמחלל כנר
 קדוה ב' אמרי' ונ"ל דדוקא
 כנ"ס גבי נבי דרניס כנר
 סמ"ע כשנת אל עד ח'
 דלמרי' מהו דלמיחא מסיק'
 (קול הכמ"ל):

לא מחללין קמ"ל וחי חילא דהוא גופא סיקא אפי' כני' לא הוה ס"ד למינר דלא מחללין. וע"ק על רמ"י דשאי מכשירי מילא דלפטר לעשותם מע"ס ודחוקן רפי"ט דשנת חלל כהא לא הוה אפטר מע"ס (קול הכמ"ל):

ר"ע מברמזורה אמ אינן מכירין פרק ב ר"ז תוספת יום מוב ציונים

פרק ב א א אינן מכירין אותו. אם אין צ"ד מכירין את
 סעד אם נאמן וכשר הוא: משלחים. צ"ד
 שבעירו: אחר עמו. זוג אחר של עדים להעיד עליו לפני צ"ד
 הגדול שמקדשים את החודש: משקלקו המינין. ששכו עדי
 שקר להטעין את החכמים: ב' היו
 משיאין משואות. לאחר שקדשו
 החודש ולא היו לריכין לשכור שנותן
 לשלוח לגולה ולהודיע. שהמשואות היו
 מודיעין חותן: משקלקלו הכותים.
 והשיאו גם הם משואות שלא בזמן
 להטעין. לפי שביט דין לא היו משיאין
 משואות. אלא על המדש כשקדש ציוס
 שלשים. וכשלא היו משיאין לערב
 יודעים שהחדש מעובר. ופעם
 החדש ולא עבו משואות לערב של יום
 שלשים. והטעו בני הגולה לעשות חסר:
 כלוםסאות

פרק ב א אחר עמו. פירש הר"ב זוג אחר דל"ל חד
 מי מהימנן להכשירו. אבל לענין חלול
 השבת יכול גם אחד לחלל כדי להעיד עליו. דשנא יצטרף עם
 אחר גמ'. ועיין מ"ס ס"פ דלעיל: [בראשונה היו מקבלין
 כו'. הכי קאמר למה שבראשונה כו'
 ירושלמי]: מכל ארס. מישראל.
 שכל ישראל צמקה כשרים עד שודע
 לך שהוא פסול זהו דין תורה.
 רמז"ס פרק ב' מהלכות קדוש החדש:
 [משקלקלו המיניס. היינו צייתוסים
 כמו שכתבו במשנה דלקמן]:
ב משיאין משואות. מפורש במשנה
 דלקמן. ומ"ס הר"ב שלא היו משיאין אלא על החדש חסר.
 מפרש טעמא בגמרא. משום ראש חדש שחל להיות בערב
 שבת ואין יכולין להשיא לערב מפני השבת. אלא במ"ס משיאין
 ואי אמרת נעבוד נמי אמלא אתו למטעי ולספוקי דשמח חסר
 הוא ומשום דלא אפשר מאתמול עבדי יהודנא. או דלמא מלא
 הוא ובזמנו עבדו. ושיטתו בין אמלא בין אחר וכי חקלט חסר בע"ט
 לא לעבדו כלל איכא נמי למטעי דסברי דלמא מלא ואהטכו
 דאהניס. ומיהו כי לא עבדי כלל במלא. דהשתא שפחא דלא. עבדי
 ליכא למיתת דיספקו דלמא חסר הוא ובשבת לא אפשר ובמ"ס
 חתכו. דכיון דשכיח דלמלא לא עבדי תלו בשכיחא ולא צאונס.
 ואפכא לא מנו למעבד שיטתו אמלא ולא אחר. וכי
 חקלט ר"ח חסר בע"ט ולא עבדי מידע ידעי דחסר הוא דלא תלו
 צאונס אלא בשכיח. דא"ל לריכין לעולם להיות בטלום
 ממלאכה ב' ימים. משום ר"ה [כ"כ רש"י והחוס' כתבו דה"ה בכל
 ר"ח דנטיס בטלות ממלאכה. כמ"ס במ"ב פ"ד דמוילה.
 ע"כ. וכפירש"י עלמו סס. בגמרא דמוילה דכ"ב] שהיו לריכין
 לנפות ציוס שני שמא עברוהו ובלילה יטאו. אבל כי עבדי
 משואות לחסר ידעו שלמחר חול הוא. ומ"ס הר"ב לערב של יום
 שלשים. פירש"י נהי שלשים ואחד יום: משקלקלו הכותים.
 וכן גירסת הר"ב. ולעיל גרס המינין. והס הצייתוסים. כדליתא
 צברייתא בגמרא. ולריך לומר דמעשים שהיו כך היו. ששכירת
 העדות צייתוסים עשאו. ומשיאין. כותים היו. וכגרתס הר"ב.
 ק גירסת הרמז"ס אבל רש"י גורס מיניס צברווייהו [כדפוס
 יס]

פ"ב א אם אינם מכירין.
 כ"כ פ"א מ"י פ"ג ס"ה
 קמ"ח מ"ג: בראשונה. פ"י
 ס"ס פ"ג ס"ג: ב' בראשונה.
 כ"כ פ"ג פ"ג כ"כ מ"י פ"ג
 ס"ס קמ"ח פ"א:
 שנויי גוסמאות
פ"ב א אחר עמו.
 וכלי נביין: כ"ג
 וכ"ה ריחא וכמכ"ב:
 ובמשיאין עמו אחר:
 כ"כ. אחר. וכלי נפסין:
 כ"ד. המנין ככל הכי:
 הבייתוסים. מקבלין
 אלא. כ"כ על מקבלין
 את העדות אלא: כ"כ
 ..את העדים אלא.
ב משיאין משואות.
 כ"כ וכלי נפסין:
 משואות. לנפות ס"ה
 כ"כ (ד"ס) ועי' תוי"ט.
 הכותים. כ"כ המיניס.
 תוספת רש"י
פ"ב א במשנה [אות
 ה' משקלקרו
 המינין. היינו שארית
 יום למ"ד של אר
 בשבת ולא נראה החדש
 בשבט וחביתוסין פתאון
 שיהא יום ראשון של
 פסח בשבת כרי שתא
 הנפת העומר בא' בשבת
 ועצרת באחד בשבת לפי
 שהיו דורשים מסחרת
 השבת שבת בראשית
 כשמשעו כדפי' בקמ"ס
 וכתבו ח"ס ע"ז וז"ל
 ומה מרייתם והלא
 מתקלקלין לענין פסח
 ח"ל דלא חשבו להו
 קלקול משום דדרשוין
 אתם ואפי' מוירים
 כדלקמן ובמשנה ד"ס)
 ע"ל ובירושלמי איתא
 וז"ל מפתה על ניסן לא
 יקבלינו על שאר יהוי
 יקבלינו. ומשני זו בפני
 זו ע"ש.

הוא ובזמנו עבדו. ושיטתו בין אמלא בין אחר וכי חקלט חסר בע"ט
 לא לעבדו כלל איכא נמי למטעי דסברי דלמא מלא ואהטכו
 דאהניס. ומיהו כי לא עבדי כלל במלא. דהשתא שפחא דלא. עבדי
 ליכא למיתת דיספקו דלמא חסר הוא ובשבת לא אפשר ובמ"ס
 חתכו. דכיון דשכיח דלמלא לא עבדי תלו בשכיחא ולא צאונס.
 ואפכא לא מנו למעבד שיטתו אמלא ולא אחר. וכי
 חקלט ר"ח חסר בע"ט ולא עבדי מידע ידעי דחסר הוא דלא תלו
 צאונס אלא בשכיח. דא"ל לריכין לעולם להיות בטלום
 ממלאכה ב' ימים. משום ר"ה [כ"כ רש"י והחוס' כתבו דה"ה בכל
 ר"ח דנטיס בטלות ממלאכה. כמ"ס במ"ב פ"ד דמוילה.
 ע"כ. וכפירש"י עלמו סס. בגמרא דמוילה דכ"ב] שהיו לריכין
 לנפות ציוס שני שמא עברוהו ובלילה יטאו. אבל כי עבדי
 משואות לחסר ידעו שלמחר חול הוא. ומ"ס הר"ב לערב של יום
 שלשים. פירש"י נהי שלשים ואחד יום: משקלקלו הכותים.
 וכן גירסת הר"ב. ולעיל גרס המינין. והס הצייתוסים. כדליתא
 צברייתא בגמרא. ולריך לומר דמעשים שהיו כך היו. ששכירת
 העדות צייתוסים עשאו. ומשיאין. כותים היו. וכגרתס הר"ב.
 ק גירסת הרמז"ס אבל רש"י גורס מיניס צברווייהו [כדפוס
 יס]

י ב י תפארת ישראל

פ"ב א שאין כ"ד המקדשים מכירין את העד: (ב) צ"ד שבעירו:
 ג) זוג אחר של עדים, שמיכרין ל"ב המקדשין: (ד) שהוא כשר:
 ה) לחזקים ששכרו עדי שקר [פ"א ס' מ"ס]: (ו) מדליקין

י ב י פלאקטלשטאנגען

[פלאקטלשטאנגען] במקום שקדוש החודש, כדי להודיע לערים סביב
 זמן הקביעות, ויכס חזרו ובלתיקו בכל עיר, עד שיראה צבול לעירי
 הגולה: (ו) שהדליקו גם הם משואות שלא בעונתה, כדי לבלבל עיניו
 החכמים

פגימתה של לבנה לפני החמה. טעם ללד החמה. או ללד אחר. ועלה קצת סיפא אם אמר ללד החמה לא אמר כלום. שמשולש לא ראה חמה פגימתה של לבנה. ולעולם החלק המאיר ממנה טעם ללד השמש. והחלק הפגום טעם ללד האחר: בצפונה או בדרומה.

שהלבנה מתרחקת מן השמש פעם ללד לפון פעם ללד דרום. ואם ידעו היה גבוהה. ולאין היה נמוכה. ולראיה שהיה ללד לפון ואמרו הפעדים שראוה טעם ללד דרום או איפכא. בידוע שעדי שקר הן: כמה היה גבוה. מן הארץ לפי ראות עיניכם. אם אמר אחד מן הפעדים גבוה שתי קומות. והאחד אומר שלש. עדותן קיימת. אחד אומר שלש. ואחד אומר חמש. עדותן בטלה: ולאין היה נמוכה. ראשי הפגימה לאיזה

ולפיכך אע"פ שזמני שאין לה אור אלא הגאול עליה מהשמש. הגה לא יאיר ממנה אלא חלק כדורה שלפני השמש. אבל אחרי כדורה קצתן מכדור השמש. לכך מתפשט אשית אור מהכדור הגדול שהוא השמש. על כדור הקטן שהוא הלבנה יותר מהחצי ממנו. וזו סיבה לקרנות הנראות.

ומבואר מזה שא"ל שהקרנות שהם בחלק הבלתי מאיר שהיו כלפי השמש: לצפונה או לדרומה. פירש הר"ב שהלבנה מתרחקת מן השמש פעם ללד לפון כו' לפי שאין שניהם קבועים בגלגל אחד. שהלבנה קבועה בגלגל הסמוך אלנו. והחמה בגלגל הרביעי ממטה למעלה על כדור הש"ס נכ"ל וגם קביעותם בגלגליהם אינם שוים בערך ושווי כאלה. אבל קביעות החמה בגלגלה ומהלכה. תחת אלמנע מגורת המזלות. והלבנה בגלגלה ומהלכה יש לה נטייה ממגורת

המזלות. החצי ללפון וחצי לדרום. כמעשה האופן בתוך האופן ונטייה זה מזה שאין להם שווי אלא בשני קצוות נטייהם בלבד. ומה שמקלה הזה עד הקלה שכנגדו ונכחו טעם לימין ר"ל לדרום וכן מעבר השני. מה שמקלה זה עד לשכנגדו ונכחו טעם לשמאל ר"ל ללפון. ומבואר שכל לך הוא החצי מהאופן. אחרי שהשמים אינם אלא ב' נקודות בלבד. ואע"פ שגלגלי השמש והירח הם כדורים שלמים. ואמרו לא רשמנו כי אם אופן שהוא כקו עגולי וכדורי בלבד. זהו צבונת מכוון. לפי שגם מה שאמרו אומרים מנטיית הלבנה. הגה זהו מלך קביעותה שבגלגלה ומהלכה שכשנערך זה בערך קביעות החמה בגלגלה ומהלכה. יהיה בשני קוים עגולים וכדורים. שקראתי אותם אופנים אבל הכדורים השלמים שזה צדן זה כמו נלדי הבללים א"ל להעריך להם נטייה זה מזה כי כל עגולי אין לו לא ראש ולא סוף. אבל במעשה האופן בתוך האופן אותן שתי נקודות שטועים זה בזה האופנים השנים שזולתן אין להם נטייה ביחד אלא נטייה המה יקראו ראש וסוף. ומהן הנטייה ללד זה וללד זה. והנה הירח הולך כובץ בל"ב י"ב תשל"ג בכל גלגלה מנקודה עד שחזרת לאותה נקודה ממש. וא"כ צהכרח שלפעמים היתה נטייתה לדרום. ופעמים ללפון: כמזה היה גבוה וכו'. בכלה מלתא בלשון זכר. כדכתיב (בראשית א') המאור הקטן. ולא כתיב המאורה הקטנה אע"פ שבטעם ברכת הלבנה 'תקנה בלשון נקיבה ע"ש שהיא מקבלת אורה מהחמה. דוגמת נקבה המקבלת מזכר: ולאין היה נטוה וכו'. פירש הר"ב ללד לפון או ללד דרום. כבר אמרנו כי החלק מהלבנה שלפני החמה. הוא המאיר ממנה לא זולת. ואם כן כשהיה שניהם מכוונים זה למטה מזה על קו אחד כאלו יהיו שניהם בחלק אחד מן הגלגל. אחד למעלה וא' למטה אין נראה מאור הירח כלום: לפי שפניה המאירים למעלה כלפי השמש. ואין העין שולטת לראות מאורה. וכל שמתרחקת מהשמש. מהררה מחלק המאיר ממנה. כפי הריחוק עד שאם יעמדו ויתגדו זה כנגד זה שזה בחצי החדש ממש. אז כל עבר פניה המאירים נראית כולה. לפי שהחמה מאירה אל הפנים שכנגדה. ואותם פנים עלמם עינינו הרואות. מה שאין כן כשהם מכוונים זה על זה. שאז פני המאירים פונים למעלה. ובלתי נראים אלנו. ומבואר מזה שכפי ריחוקה מהשמש. ככה ערך ראות האור ממנה אלנו. שאם ריחוקה מעט. לא תראה אלא מעט. ואם הרבה נראה חלק רב עד כולה שהוא בחצי החדש. והנה בפגיעתם זה על זה נקרא קבוצם ובשחוז הירח מעט מהחמה. הוא נקרא מולד אע"פ שעדיין אינו נראה מפני המעט שמתרחקה אלא שיוצאים אלנו במהרה. כנגלה ממנה דבר מועט. ובשנתרחק מן השמש כמו יום אחד. נראה מקצת ממנו לעינים. כעין קרנים בולטות. מפני שלא נראה רק מקצת מהחצי הכדור המאיר. עם תוספת אורה המתאללת על חצי השניה מפני קטנות כדורה לערך כדור החמה המאיר עליה: ומבואר מאוד שהחמה בעת ראיית הלבנה בתחלת החדש היא כבר שקוע במערב. ואם הלבנה בנטייה הפגומה שזכרנו למעלה. אז החמה מערבית דרומית לה. ונמלא שאור השמש מאליל עליה בחלק הכדור שלפני דרום. ויהיו ואם כן הקרנים פונים למרח. ויש להם נליזה אל הדרום. שהרי החמה במערב הלבנה נטוה לדרום. ואם הלבנה בנטייה הדרומית. יהיו קרניה פונים למזרח עם נליזה ללד לפון. לפי שהחמה מערבית לפניה לה. כל זה מבואר ברמב"ם סוף הלכות קדוש החדש. ומסוד דבריו אלה חזין דהא דתגן לאין היה נטוה פירושו נליזה ועקום בלבד ולא שראשי הפגימות עומדות למוול הלפון או הדרום ממש. כחלפת ההבנה מלשון הר"ב שזה א"ל שא"כ היתה החמה רואה פגימתה של לבנה. שהרי הנליזה היא כלפי החמה

כמה. כפי'ק וכמה. ולאין. כפי'מ א' וכו' וכפי'ל ולאין.

תוספת חדשים. פרט זו פליטה. (תוספות דף כ"ג ע"ב):

ראשון לציון. פ"ב ו ת"ש ד"ה כבה. ה"ס גבוה ק"י. א"פ שבוטח כו' שיו. י"ג סדר למטה:

יבין

תפארת ישראל

יבין



דרומית בעולם, ובלד מזרח מהחמה. דהיינו לאחר שקיעת החמה מיד היא עולה אחריה. ולהכי שואלין לעדים אם ב' קרנות הלבנה היה טעין או 'לפני החמה', ר"ל נגד המקום שפני החמה טעדים לינך שם, דהיינו שהיו קרניה ללד מערב החמה, כזה או 'לאחרי החמה'



ר"ל שקרניה של הלבנה כושין להלך שכבר הלכה זו החמה, דהיינו למזרח העולם, כזה: (בר) ר"ל האם עמדה ללפניו מזרחי' מהחמה, או לדרומית מזרחית מהחמה: (בר) משפולי הרקיע, לפי שיעור ראות עיניכם: (כו) לאין היו פניה נועדים

ראוהו ביד פרקג ר"ה

ב כל השמרות... ר"ה ב' כ"ה

מזכיריים. קחני זמני. [וכמנה שבסדר ירושלמי גרס [גם] כאל שנים]

כשנאים לומר מקודם: ויושיבו מחבריהם אצל היחיד.

שנויי נוסחאות אצל היחיד... ר"ה ב' כ"ה

זקא של זכר. קה"ל של פרה זקא לא. הא של שאר נקיבות כשירות.

ויושיבו מחבריהם אצל היחיד. ויעידו בפניהם. ויאמרו מקדש מקודש.

בכלל הפסולין. וכבד עוד הר"ן וה"ה דחיש ליהסר ללא זיקרי שופר ומקרי קרן דכתיב (דניאל ה')

מקדש קהמ: שופר מאריך. לאחר החלוצות פוסקים תקעמס. נשמע קול הבופר: בשל זכרים. חילים:

תוספת חרשים

ב'ד יעמדו הפנים ויזכרו מבניהם אל היחיד ויעידו בפניהם ויאמרו מקדש מקודש

יבין תפארת ישאל

עדיף ומקדשן ט"פ ראייהן: טו) ולריך ב"ד של ג': י) וכ"ם של שור, דמני טפי לנגל, סתיה כהבניה שור לוכל עשב,

משא"כ כהא דלדנה לריך שיהיה שלל במקום שמת פה והעברת סקול. מיהו דוקא כבוסמ"ק היה פיו מטפס זכב: בו) צי אנשים בחלוצות של

ראשון

פ"ג ב בחשנה כל הבופרות כו'. שאי במשך בקרן היובל (הושע ו) ברי"ק

לציון

במשך כו' וכד"ם זיקרי קרן: ברע"ב ר"ה בקרן היובל כו' פי' יל"ט: ג' ת"מ

אשר קבל אל וכו', ונדענד כל השקרות כשרים בין פשוטים בין כפופים חזן מבל פרה פסול בכל גוונא וכן שופר מכהמה עמאה פסול: ג' ת"מ ר"ה של יעל כו' וכו' וכו'

ושתי חצוצרות באמצע: שני שופרות היו להם אחד מאחן אחד מאחן וחלוצרות באמצע: שמצות היום בחצוצרות. רמב"ם זענית על לר"ת לבור. וכתב (במדבר י') על הלך הזורר אחכס הרעוהם בחלוצרות. ודוקא במקדש עושין כן אבל בנבולים בזמן

יש שופר אין חלוצרות. וזמן יש חלוצרות אין שופר דכתיב (ההלים י"ה) בחלוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' לפני המלך ה' אין שלא לפני המלך ה' לא: ה' שוה היוכל לר"ה לתקיעה. בפסוקים. ואע"פ דתקיעה ציובל לא להפלה ולא לזכרון. אלא נסיון שלוח עבדים וחזרות שדות לבעליהן. אפי"ה בעין ר"ה ציי. דגמריין בג"ש משציעי שציעי טהיו כל תקיעות שחדש השציעי טוח ז' כזו. פ"ה לתקיעה למען התקיעות. ולכרובת למען הכרובת. דבעי למזמר מלכיות

זכרונות ושופרות ציוה"כ של יובל כמו בר"ה: רבי יהודה אומר ס'. ואין הלכה כרבי יהודה ולא כת"ק. אלא הלכה בין ר"ה בין י"ה של יובל שניהם בשל זכרים כפופים: ה' שופר שנכדק ודבקו. כדבב פסול. דהוא ליה כשני שופרות. והני מילי נכדק לארבו. אבל נכדק לרחבו. אם נשתייר ממקום הגחם פה עד מקום הסדק כדי שיעור חקיעה כשר. ואם לאו פסול וכהה שיעור חקיעה פדי שיאחנו צידו ויראה לכהן ולל"א: נבק וסתמו. דוקא שסתמו במינו ונשתייר רובו שלם ולא עבדו הנקבים שנסתמו אח חקיעה כשר ואם חסר אחד מן התנאים הללו פסול: ה' בור. חפירה

נופר דמי וכ"ש דבב שברי שופרות וזו ואל"ל ז' קתני. א"ל [ס"א] אחד של חתיכות והוי שם שופר עליו טפי קמ"ל. תו': שנכדק. פ' הר"ב דוקא לארבו אבל לרחבו אם נשתייר כו' כדי שיאחנו צידו כו'. ברייהא. ומסיק בטור סימן תקפ"ו דהייט טפה ד' אלצעות בגודל שה' ו' בקטנה דאלת"ה אלא כשיעור החוקק לפי מה שהוה ארם הוה ליה למחגייה בזמנה י"ח פ"י דללים גבי הכך דחשיב כשיעורן הכל לפי מה שהוה ארם. וכתב הרא"ש ונקט החי לישהגא כדי שיאחנו כו' לפרש הטעם למה נתנו בו שיעור טפה כדי שיאחנו כו'. ויראה לכהן ולכהן ולא יאמרו לתוך ידו הוה חוקק ע"כ ומ"מ הלכו אחר אדם בינוני ולא חשו לבן אבטיה וכו"ל צו. [ועיין בס' ס"ה דף רכ"א ע"ב רמזי דייט אלן ותמלא מרנוע לנפשי]. ורבבקי. פ' הר"ב כדבב [וכו'] וכפירש". ואע"פ דלקמן גבי ניקב

כפופין. שסתמו כפופין. רש"י. ועטמא דבעין כפופים מפרש בגמרא כמה דכייף אינש דעתיה טפי מעלי. ונראה דרש"י ל"ג דעתיה. טפי פניו ככוסים לארץ משום והיה עיני ולבי שם (מלכים א' ט') ע"כ. ור"ל ה"א דליחה בגמ' פ' מלות חלוצה [דף ק"פ:]: דיליף מהך קרא לזריך שיצו עיניו לזמנה לארץ. ואפשר דע"כ כפופת ראש כייף דעתיה וגרם ליה ולע"ג דכפופתיה יש חפלה כמו בר"ה וזו שפירש"י למעבד הכירא בין טענית לר"ה. ולא סגי ליה דטעמא דגמ': ופיהן מלוטה כסף. מפרש בגמרא דטענית יומא דטענפיה ואשכחן כטענפיה דחלוצרות דמשה שהיו של כסף א"ל דמורה חסה על ממוןן של ישראל וצב"ה משום כבוד יו"ט עבדין דזהב: ה' שוה יובל לר"ה כו'.

ככב הר"ב דגמריין בג"ש משציעי

טעני עיין סוף מילתין: בראש השנה חוקעין בשל זכרים כו'. דס"ל כמה דכייף אינש דעתיה טהיו פניו ככוסין לארץ טפי עדיף. ויובלות שהן לקרות דרוו פשוטים עדיף לסתמא דמירוח. ובהא לא דייקין ג"ש אלא האי כדיניה והאי כריניה. תוס' והר"ן: ה' שופר שנכדק כו'. [כתב הר"ב] דה"ל כשני שופרות. וכן לשון רש"י ונראה מודרין שהוה מפרש שנכדק משני לדיו לגמרי ומחלק לשתי חתיכות ולא הכירא דא"ה היינו דיבק שברי שופרות. אלא נכדק היינו שנכדק מלד אחד לארבו על פני כולו והיינו טעמא משום דכיון שנכדק כולו אין שם שופר עליו. אלא כחתיכת שופר שתקנה ועשהה כעין יוהר סופו להפריד כשנכדק מלד אחד ודבקו משאם עשה שופר

שנויי נוסחאות

ופיהן. כפ"י וכו' נב"מ כ' ונכפ"י וכו' וכו' רע"ב רע"ב כ"י ליהא לכל המשנה הוה וכן לא היה לפני הכ"י (ד"ס) ה' שוה יובל: כתיב שוה. היובל לר"ה לתקיעה ולכרובת ככ"י וכו' וכו'. בתקיעה ובכרובות וכו' ד"ג: וכו'. ובניבולות: כשצדו"ס ובניבול' ובתשני' ובניבול' ובניבול' וכו' וכו'. חוקעין ו' ודבבן דבב ככ"י וכו' וכו'. בתקיעה ודיבקו. דיבק, שברי שופרות. ככ"י א'.. שופר, מעבב את התקיעה. במש"י: עיבבו; ד"ג. התקיעות. ואם לאו. ד"ג. ואם לאו.

תוספת חדשים

נמי מוכח כ' ע"ל אבל כפר"מ הגאון מ"ר ז"ל כי י"ח כתב וז"ל הרי תלמוד ערוך הוה בכרובות ד' מיה אחר ל"ח יש דברים שהן כמותין ואינן כמותין רחל ש"ג לה קריטין וכו' הכי דס"ד לומר דכשהו ש"ג לה קריטין יח"ה מוס. א"כ ע"כ הוי דבר שאינו מלוי. היינו דאמר בירושלמי הקו דבר שאינו מלוי לאינו מלוי ע"ל והוה נכון:

ראשון לציון

ע"כ ועיין בסוכת ח"ג סימן י"ח שכתב לישב פ"ט סוגיא דכרובות מ"ד. דכשהו שיהיה לה קריטין אינן מלוי. ונמולא שבערבין דמני כזה קת דאליבות ע"ש ועי' יס"ל: ה' מ"ר ד"ה ורבבקי פ"י הכ"י כו' וכו' כו'. פסלין שלח כמיני. כהר"ל איהא כה"ל ומה שפירש רש"י ודבבן ברבב ע"ל ומע' דס"ל ש"ה במינו ומ"ה איראי כדק וחס"ל ניקב פסול כו':

הערון פ"ט בסוף מלשון בעלי ספסן כתיב י"ח ע"כ ועיין בסוכת ח"ג פ"ט סוגיא דכרובות מ"ד. דכשהו שיהיה לה קריטין אינן מלוי. ונמולא שבערבין דמני כזה קת דאליבות ע"ש ועי' יס"ל: ה' מ"ר ד"ה ורבבקי פ"י הכ"י כו' וכו' כו'. פסלין שלח כמיני. כהר"ל איהא כה"ל ומה שפירש רש"י ודבבן ברבב ע"ל ומע' דס"ל ש"ה במינו ומ"ה איראי כדק וחס"ל ניקב פסול כו':

תפארת ישראל יכין

רובו, מועיל בשסתמו צבור, אבל לא עם גוף אחר, דה"ל כסתמו עם אינו מינו, וי"א דאפילו סתמיה בדבב מהני, ולא הוה כסתמו עם אינו מינו, מואין הסתמיה ניכרת בין הדבקים. מיהו בשסתמו קול השופר ע"י שקשרו כחום או פ"י שדבבן בדבב, לניקב שיסתמיר ממקום הסדק עד הגחם הפה כרוחב ד' גודלין. אבל כנסדק לרחבו, דוקא כנסדק רוב היקפו פסול. ואפילו הכי, אם נשתייר מהסדק עד הגחם סה כרוחב ד' גודלין, כשר ואפילו מעבב התקיעה. וי"א דאפילו נשתייר מהסדק לזר החוץ כשיעור הג"ל, כשר. וכל זה דשעת הדחק סומכין אמקילין [תקפ"ו]: (כו) אע"פ דכבר אשמעינן דאפילו נכדק פסול, קמ"ל הלא דאפילו השברים הן כעצמות שלימין בכל הקיסן, ואפילו נשתייר בחוץ החתיכה שכנגד פיו, כרוחב ד' גודלין, פסול דשופר אחד אמר רחמנא ולא הרבה שופרות [סג]: (בח) ודוקא בשסתמו במינו, ונשתייר רובו שלם, ולא נשתנה קולו עי"ה ממה שהיה קודם שניקב. ובשעת הדחק נניקב ונשתייר רובו שלם, אם סהמו במינו, אפילו נשתנה קולו ע"י הסתמה כשר. ובסתמו שלא במינו דוקא בלא נשתנה קולו מקודם שניקב, כשר. מיהו בלא סתמו כלל, אפילו לא נשתייר ד' גודלין עד הפה, וגם נשתנה קולו מבחילה כשר בשעת הדחק. וקיל ניקב מסדק, דנכדק עגול לא יתבקע טפי פ"י התקיעה. וי"א דאין לתקוע בשופר נקוב אפילו נשתייר כשיעור, דקולו פסול [סג]: (בא) למצ"ס ר"ל טעמא צבור וזהו וקטע. וכ"ש חקק במרבה ועמרה שמקורין חסות הקרקע, ישי"ד

ישי"ד

ובן כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :
 ויהי ויהיה באשר יצא ע"ה
 פסולת שמה רעה שמה טובה
 ילקוח שמה רעה שמה טובה
 כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :
 כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :
 כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :
 כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :
 כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :
 כ"ח ע"ג כ"ט ע"ד :

אחרת [כלומר בחלל הנקב] דחסר הוא. אבל אם חסר הסקק
 בדקק חסר לכמות שהיה ואין הדבק ניכר בין הסקקים הראשם :
 ה' הדות פ' הר"ב מקום מוקף מחילות על הארץ. וכן פירש"י
 גם הרמב"ם. ועוד פירש כן הר"ב והרמב"ם משה ו' פ"ה
 דכלים וכן פ' הר"ב במשנה ז' פ"ד
 דז"ב ועם אכתוב לשון הרשב"ם בזה
 גם לשון הרמב"ם שבחיבורו : וכן
 גם שהיה עובר כו'. הנה הוחס מזה
 הלך שבטיהם המטמיע והסומע איך
 במקום אחד ובסדר המשנה שבגמרא
 לג' וכן : אם כיון לבו. פ' הר"ב
 ללאת. עיין מ"ס בס"ד במשנה י"ד
 פ"ג דכוכה. ועיין במשנה ח' פרק
 דלקמן : ה' אלא לומר לך כל זמן
 שהיו ישראל מחתלים כלפי מעלה
 וכו'. יתכן צעני שהיתה הרמת ידו
 של משה רבינו ע"ה הוראה לבני ישראל
 שיסתכלו כלפי מעלה וישעבדו לבס
 לשמים כעין הוראת הנחש שעל הגם
 כבסמוך כי לא יבשר לפרש במשה
 היה שלוחם של ישראל וכשהרים ידו
 והסתכל כלפי מעלה ושעבד כו' הו
 במקום כל ישראל ואם הניח ידו לא
 שעבד נפשו לבנים שזה לא ידק לומר
 על ארון הנביאים ע"ה אבל ברוב עם
 הדת המלך ה' לבנות ב"ה לא יהיה
 כי אם ע"ה הוראה. זה יתכן מאד.

חפירה בקרקע : דוח. מקום מוקף מחילות על הארץ :
 פיטום. כלי גדול של חרס : אם קול שופר שמע. העומד
 חוץ לבור ושמע קול תקיעת החוקק צבור. דלילו אוחן שבבור
 לעולם ולא שכן שומעין קול שופר לעולם : אם כיון לבו. ללאת:
 יצא. ואע"פ שלא נכתוב החוקק
 להולילו. הכא מיירי בחזן הכנסת
 שחוקק שהוא מחזין להולילו כל
 השומעים קול תקיעתו. הלכך אע"ג
 ללא נכתוב להולילו זה הטובר אחורי
 צה"כ ולא ידע ליה ילא אבל החוקק
 להולילו יתיר ידי חובתו צעין
 שתקעין שומע ומשמע : ה' והיה
 כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (וגומר
 (שמות י"ז). וכי ידיו של משה עושות מלחמה.
 או שוברות מלחמה. אלא לומר לך. כל זמן
 שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה.

הדוחל. או לתוך הפיטום. אם קול שופר
 שמע יצא. ואם קול הברה שמע. לא יצא. וכן
 וכן. מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת. או
 שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול
 שופר. או קול מגילה. אם כיון לבו יצא. וכן
 ואם לאו לא יצא. אף על פי שזה שמע וזה
 שמע זה כיון לבו זה לא כיון לבו : ה' והיה
 כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (וגומר
 (שמות י"ז). וכי ידיו של משה עושות מלחמה.
 או שוברות מלחמה. אלא לומר לך. כל זמן
 שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה.

ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מהגברים. ואם לאו היו גופליין.
 כיוצא בדבר אחר אומר (במדבר כ"א) עשה לך יצרף ושים אותו על גם
 והיה כל הנשוק וראה אותו וחי. וכי נחש ממות. או נחש מדה. אלא
 בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה. ומשעבדין את לבם לאביהן
 שבשמים. היו מתרפאים. ואם לאו היו נימוקים. תרשלים. שיטה.
 וקמן. אין מוציאין את הרבים ידי חובתן. זה הכלל. כל שאינו
 מחויב בדבר. אינו מוציא את הרבים ידי חובתן :

והעד הנאמן נחש הנחשה דבכמוך. ולפי דרכי יתכן מאד שהיה עומד על הגבעה כעעם
 הנחש שעל הגם כדי שיכולו לראותו כל ישראל וכאשר ראו כי הרים ידו גם המה הסתכלו וכוונ לבס. ולא כן כאשר הניח ידו :
 זה הכלל כו'. נראה דלחשווי ברכת הנהנין דתני בגמרא שאם ילא אינו מוילא דבשלמא ברכת המנוח כל ישראל ערביין זה בזה. ולפיכך
 אע"פ שהוא ילא לעלמו מוילא לחתרים. כדי ללאת ידי ערבותו. אבל ברכת הנהנין אין כאן ערבות דלא לחתני ולא לבריך.
 ועיין סוף מילתין :

י ב י תפארת ישראל י ב י

וסיך בהן טפי קול הברה : ל' [ליסטערנעק] [וכפי הנראה יש ממוני ב'
 מינים. יש שהוא מקום מוקף מחילות על הארץ] [כפירש רש"י ומכ"ס ור"ב
 הכא]. אמנם מב"ב [ד"ס ד' ח'] משמע דיש מין דות אחר, דמקמי היינו עור
 היינו דות, ומשני שיהן בקרקע, אלא שהבור בחפירה וזות כנניין. ופירש
 רש"ס שם, דבור חפיר בקרקע קשה שמתוק מים בלא כניין, וזות חפור
 בקרקע תחת וזניין כותל אכנים בקרקע סביב. מיהו כמדומה לכל הדעות דות
 כבור שאינן מקורין] : לא) פירוש בסמוך גרסינן, ור"ל הדין גדולה
 [ודגמתו הללו בעלי פטוין ר"ס ב' ד' ע"ה] : לב) וה"ה החוקק צבית,
 ושמע אחד מרחוק רק קול הברה [שכא ע"ה], לא ילא [ע"ה רע"ל
 [תקפין]. אבל בחזקת אפילו העומד צבית ומוקף לא ילא [ר"ן]. ור"ל
 דיקק חלל בור אפי"ג שקרקע עולם דפנתו, אפשר שישמע קול הכרה אף חלו
 מקורס. ופירוש אף שיש לו דפנות ומטולטל, אפשר שישמע קול שופר. וזות
 שיש לו דפנות על הקרקע ואינו מטולטל, שייך כמותא לנחן ולנחן. ולרשב"ם
 הנ"ל דדות הוא ג"כ בעומק הקרקע. כ"ל דיקק בור אף שכותלו הן עמק
 הקרקע. ופירוש אף שכותלו מעין או חרס. וזות אף שכותלו מעין או חרס
 מוכונים מקרקע עולם, לעימא דכלל אופנים שייך הכרה או קול שופר.
 ומש"ע לפע"ד לא נקט ש"ע דות, כעבר שמעיין לה מכור ופירוש ודק] :

תוספת חדשים

ז' במשנה אם קול שופר טי' וכן טי' וכ"פ בש"ע כמותא משה בטי' תקפ"ו ותקפ"ט :

קול שופר שמע היינו העומדים בבור הם שומעים קול שופר יצאו. ואם קול הברה היינו העומדים על שפת הבור : ה' ונאות מן] במשנה של שאינו מחויב
 בדבר

ב) ונאות מן] בדרש"ב ד"ה אם קול שופר. העומד חוץ לבור. והרא"ש כתב
 דמה הבחנה יש אם הוא קול שופר או קול הברה. א"ו דפירושא דסתני' אם
 קול הברה היינו העומדים על שפת הבור : ה' ונאות מן] במשנה של שאינו מחויב
 בדבר

ב) ונאות מן] בדרש"ב ד"ה אם קול שופר. העומד חוץ לבור. והרא"ש כתב
 דמה הבחנה יש אם הוא קול שופר או קול הברה. א"ו דפירושא דסתני' אם
 קול הברה היינו העומדים על שפת הבור : ה' ונאות מן] במשנה של שאינו מחויב
 בדבר

ב) ונאות מן] בדרש"ב ד"ה אם קול שופר. העומד חוץ לבור. והרא"ש כתב
 דמה הבחנה יש אם הוא קול שופר או קול הברה. א"ו דפירושא דסתני' אם
 קול הברה היינו העומדים על שפת הבור : ה' ונאות מן] במשנה של שאינו מחויב
 בדבר

תוספת חדשים

ז' במשנה אם קול שופר טי' וכן טי' וכ"פ בש"ע כמותא משה בטי' תקפ"ו ותקפ"ט :

קול שופר שמע היינו העומדים בבור הם שומעים קול שופר יצאו. ואם קול הברה היינו העומדים על שפת הבור : ה' ונאות מן] במשנה של שאינו מחויב
 בדבר

ב) ונאות מן] בדרש"ב ד"ה אם קול שופר. העומד חוץ לבור. והרא"ש כתב
 דמה הבחנה יש אם הוא קול שופר או קול הברה. א"ו דפירושא דסתני' אם
 קול הברה היינו העומדים על שפת הבור : ה' ונאות מן] במשנה של שאינו מחויב
 בדבר

יום טוב פרק ד ר"ה ר"ע מברסגורה

פ"ד א יום של ר"ה... כ"ט ט"ז כ"ח פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט פ"י פ"יא פ"יב פ"יג פ"יד פ"טו פ"טז פ"יז פ"יח פ"יט פ"כ פ"כא פ"כב פ"כג פ"כד פ"כה פ"כו פ"כז פ"כח פ"כט פ"ל פ"לא פ"לב פ"לג פ"לד פ"לה פ"לו פ"לז פ"לח פ"לט פ"לז

פרק דא במקדש היו תוקעים. פי' הר"ב דרצנן הוא דגזר שמה יטלטו ועצירתו ד' אמות ברה"ר. עיין מ"ט בסוף מ"ב פ"ד דטובה. ומ"ט דלחין אסור שבות במקדש כו'. עיין במ"ב פ' בחרה דערוצין: אבל לא במדינה. עיין במכנה ג'. ומ"ט הר"ב לא צירושלים. עיין במכנה דלקמן ובמ"ג פ"ק דשקלים: שיש בו ב"ד. מפני שב"ד רצון הן. ולא יבואו התוקעים להעביר הסופר בפניהם ברה"ר. שב"ד מזהירין את העם ומודיעים אותם. הרמב"ם פרק ב' מהלכות נוסף: ב ועוד זאת היתה ירושלים יתירה. פי' הר"ב דהכי קאמר צירושלים היו תוקעים בכל העיר כ"ז שב"ד יושבים במקדש. ש"מ דזמנן שבה"מ קיים חיריין והכי קאמר ועוד זאת היתה ירושלים יתירה קודם החורבן. שהוא קודם התקנה. ליבנה אחר החורבן. ואחר התקנה. וכמ"ט המגיד. וכל זה לפירוש הרמב"ם דלעיל שכל ירושלים קרוי מקדש. אבל לפירוש קמא וכפירש"י דירושלים בכלל מדינה פירשו החס' דהכא לאחר החורבן שתוקן רצן יוחנן בן זכאי הוא. ולא ידעתי טעם יפה לחלק בין ירושלים ליבנה. כצירושלים בחורבנה חט"פ בראייתו קן בהגות וז"ל בזמן המקדש לא היו תוקעים אלא במקדש אבל בזמן שחרב תוקעין כל הסמוך לה עכ"ל. לא פירש הטעם. ועוד שהרי רש"י פירש במכנה דהכא ועוד זאת היתה ירושלים בעודה צבטנה. ולכן כ"ל דרש"י ס"ל דהא דתיקן לעיל. אבל לא במדינה. לאו כלל הוא. אלא סמך אפרטה דמתניתין דהכא דצבטנה ענמה יס חלוק. צבירושלים וכל עיר שהיא רואה כו'. תוקעים כל זמן שישבין [ב"ד] צבית המקדש והא דלא פירש רש"י דירושלים בכלל מקדש משום דלעולם יש חלוק בין מקדש לירושלים. דבמקדש אפילו שלא בזמן שב"ד יושבין תוקעין שחין שבות במקדש. ועוד דלשיטתיה חיל דבשאר דוכתי נמי רגיל לפרש דירושלים בכלל מדינה וכדכתי טעמו צ"ק דשקלים. ולולב שהיה טיטל צבזולין אפילו בזמן המקדש. כדתיקן במכנה י"ג פ"ג דטובה. כבר כתבתי שם דהיינו דוקא כל שסמוכין. שסלוו צ"ד מגיעים שם. מה שאין כן ראש השנה לא היה ידוע קביעתו החדש. כי אס בירושלים ותוך תמוזין. [ויהא דהכא הר"ב כל זמן שב"ד יושבין במקדש. לא לדון. דלחין דנין בשבטות ויו"ט. כדתיקן במ"ט בילה. ובסנהדרין פרק הנחנקין דף פ"ח. ולשון הרמב"ם ברפ"ג מהלכות סנהדרין צבית [המדרש] שבהר הבית ופירש"י שלא יהו נרחין כיושבין צדין שכלכסת הגזית היו

פרק דא יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת. במקדש היו תוקעים. אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אלעזר. לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו אחד יבנה. ואחד כל מקום שיש בו בית דין: ב ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה. ושומעת. פרט ליושבת בראש ההר: וקרובה. פרט ליושבת חוץ לתהום: ויכולה לבא. פרט למפסיק לה נהר: לולב

שינוי נוסחאות פ"ד א שיש בו ב"ד. כמ"ט כ"י שיש שם. ר' אלעזר. וכן בכל מקום; במכנה ד' קראקא ונקלה דפוסס חרש' ר' אליעזר. לא התקין ריב"ז אלא. צבטנה ר' פשהתקין ריב"ז לא התקין שיהיו תוקעין אלא וז"ל. שיהיו תוקעין גם צבטנ"ר. אהרן יבנה ואחר כ"ט. כמ"ט וכמ"ל. יבבנה. בכל מקום. וכה"ט. המכנה להקב"ט: ב ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה. ד"ז ועוד אמר זו היתה בירוש' יתירה על יבנה. (ווא"ו ל"ז יתירה). ויש להחזיק אל נוסחה זאת. שהיא רואה. כמ"ט ה' וכמ"ט שרואה; כמ"ט ב' שהיתה רואה. ויכולה לבוא תוקעין. ומכמ"ט וכו': ה' וכו': וכו': ד"ז. (שם והיא יכולה...)

מתניתין חסורי מחסרה וסני קהני. צירושלים היו תוקעין בכל העיר כל זמן שב"ד יושבים במקדש שב"ד יושבין עד שכה שעות ציום. וציבנה לא היו תוקעין בכל העיר אלא בפני צ"ד ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה כו': כל עיר שהיא רואה. ירושלים. פרט ליושבת צנחל. שאף ע"פ שהיתה קרובה לא היו תוקעין בה: ושומעת. פרט ליושבת בראש ההר: וקרובה. פרט ליושבת חוץ לתהום: ויכולה לבא. פרט למפסיק לה נהר: לולב

אחר הפירוש הרמב"ם דלעיל שכל ירושלים קרוי מקדש. אבל לפירוש קמא וכפירש"י דירושלים בכלל מדינה פירשו החס' דהכא לאחר החורבן שתוקן רצן יוחנן בן זכאי הוא. ולא ידעתי טעם יפה לחלק בין ירושלים ליבנה. כצירושלים בחורבנה חט"פ בראייתו קן בהגות וז"ל בזמן המקדש לא היו תוקעים אלא במקדש אבל בזמן שחרב תוקעין כל הסמוך לה עכ"ל. לא פירש הטעם. ועוד שהרי רש"י פירש במכנה דהכא ועוד זאת היתה ירושלים בעודה צבטנה. ולכן כ"ל דרש"י ס"ל דהא דתיקן לעיל. אבל לא במדינה. לאו כלל הוא. אלא סמך אפרטה דמתניתין דהכא דצבטנה ענמה יס חלוק. צבירושלים וכל עיר שהיא רואה כו'. תוקעים כל זמן שישבין [ב"ד] צבית המקדש והא דלא פירש רש"י דירושלים בכלל מקדש משום דלעולם יש חלוק בין מקדש לירושלים. דבמקדש אפילו שלא בזמן שב"ד יושבין תוקעין שחין שבות במקדש. ועוד דלשיטתיה חיל דבשאר דוכתי נמי רגיל לפרש דירושלים בכלל מדינה וכדכתי טעמו צ"ק דשקלים. ולולב שהיה טיטל צבזולין אפילו בזמן המקדש. כדתיקן במכנה י"ג פ"ג דטובה. כבר כתבתי שם דהיינו דוקא כל שסמוכין. שסלוו צ"ד מגיעים שם. מה שאין כן ראש השנה לא היה ידוע קביעתו החדש. כי אס בירושלים ותוך תמוזין. [ויהא דהכא הר"ב כל זמן שב"ד יושבין במקדש. לא לדון. דלחין דנין בשבטות ויו"ט. כדתיקן במ"ט בילה. ובסנהדרין פרק הנחנקין דף פ"ח. ולשון הרמב"ם ברפ"ג מהלכות סנהדרין צבית [המדרש] שבהר הבית ופירש"י שלא יהו נרחין כיושבין צדין שכלכסת הגזית היו

פרק דא יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת. במקדש היו תוקעים. אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אלעזר. לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד. אמרו לו אחד יבנה. ואחד כל מקום שיש בו בית דין: ב ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה. ושומעת. פרט ליושבת בראש ההר: וקרובה. פרט ליושבת חוץ לתהום: ויכולה לבא. פרט למפסיק לה נהר: לולב

תפארת ישראל בי"ן

פ"ד א) כ"ח במקום המקדש, דהיינו בכל ירושלים (א) ב) בשאר עירות ישראל, אפילו נודע לכן שכבר קדשו צ"ד החרוץ, אסורים לתקוע, שמה יעצירתו ד"א צ"ה. ואפילו צירושלים אינו מותר לתקוע רק בזמן שהסנהדרין יושבין, והיינו עד הלוח, או תוקעין אפילו שלא בפני צ"ד [דאף דנשנת וי"ט לא ישנו לזון בלשנת הגזית. ישנו ע"פ לטוראש בחיל, והוא רחוב סבבה הגיז כרמב"ם פ"ג מנסהדרין]. וה"ט דלחין תוקעין, דמדיחוכא תרתי שיש מקדש צביר, וצ"ד סנהדרין יושבין שם, לימת מקדש עליהן, ואימת צ"ד עליהן, ולא ישכחו להוליא לר"ה (ב) ג) צ"ד של ג' שנסתמו צ"ה. ודוקא בפני צ"ד, כדי שיהיו נזהרים מלהוליא לר"ה: ד) הדוקא לימת סנהדרין גדולה מהני, אשר ישנו צבטנה: ה) צ"ד של כ"ג שנסתמו צ"ה. ודוקא שב"ד קבוע שם כסנהדרין צבטנה. אבל לת"ק אפילו צ"ד שאין קבוע סני. ולכן קוי"ל דבכל גוונא אסור [תק"ט]: ו) משום דלעיל קאמר צבירושלים תקעו בכל העיר בזמן צ"ד כס"ו, וציבנה לאחר תקנה לא תקעו רק בפני צ"ד כס"ו ג'. להכי קאמר הכא ועוד זאת וכו': ז) בעודה צבטנה: ח) לאחר תקנה: ט) את ירושלים. פרט ליושבת בעמק שמוך להעיר, ששומעת קול תקיעת העיר אבל אינה רואה את העיר: י) שנס שומעת הכרת קול תקיעת ירושלים. פרט ליושבת צהר רחוק מהעיר, שיכולה לראות אבל לא לשמוע: יושבין. וטעם היתיר, מדאחוכא תרתי, צ"ד ומקדש, כלעיל: יד) ר"ל

פרט למפסיק לה נהר: (יב) פרט לחסור: (יג) פרט ליושבת חוץ לתהום: (יד) פרט למפסיק לה נהר: (יז) פרט למפסיק לה נהר: (יח) פרט למפסיק לה נהר: (יט) פרט למפסיק לה נהר: (כ) פרט למפסיק לה נהר: (כא) פרט למפסיק לה נהר: (כב) פרט למפסיק לה נהר: (כג) פרט למפסיק לה נהר: (כד) פרט למפסיק לה נהר: (כה) פרט למפסיק לה נהר: (כו) פרט למפסיק לה נהר: (כז) פרט למפסיק לה נהר: (כח) פרט למפסיק לה נהר: (כט) פרט למפסיק לה נהר: (ל) פרט למפסיק לה נהר: (לא) פרט למפסיק לה נהר: (לב) פרט למפסיק לה נהר: (לג) פרט למפסיק לה נהר: (לד) פרט למפסיק לה נהר: (לה) פרט למפסיק לה נהר: (לו) פרט למפסיק לה נהר: (לז) פרט למפסיק לה נהר: (לח) פרט למפסיק לה נהר: (לט) פרט למפסיק לה נהר: (לז

ראשון לציון פ"ד א ברע"ב פ"ה אפרו לו יו' ובלבד כאמרו ל' עיין יס"ג: לקוטים ברע"ב ד"ה אמרו וכו'. וה"ט בהקדמה כו' והמכ"ט מ"י לויכח דה"ק בני דוקא קבוע ואמרו לו סני דה"ט דהקדמה ולענין דיעא לא סני דהמכ"ט כהן דהלכה כה"ק והיינו כה"ל לפי הר"ב (ט"ל): ב ח"ה ד"ה ועוד וכו' אבל לפי וכו' הרמ"ז ז"ל כה"ק ה"ק צ"ד ע"ד רש"י והכו"ז ויש בו כח ש"י אך שם ש"ק כהן לפי הרמב"ם דכוין דמקדש היינו ירושלים איכ' אה"י מהסני: הגני הא ועוד איי שטר וכו' נראה דליק דבגמרא לא אמרו חסורי מחסרה וכו' או הכי קאמר כדלמרי' בכל זוכאה דמחסרי מהני או כהן או צבטנל חרנכא על רש"י והר"ב ק' דלמחי פי' חסורי מחסרי דכ"ס לא אמרו קן צבטנל אלא דמתיקרא טה ס"ד דהלמודא לפרושי במקדש דמתיק' כצבטנל ועוד דוקא ולא יבנה ולבכוח מסיק כאמרו אלא לא צבטנל תוקעין כל' וצבטנל דקתי היינו בכל כפי נוסחא פי' הרמב"ם עולה יפה כפי המסקנה

שומעת

ג לולב נימל במקדש שבעה. דכתיב (ויקרא כ"ג) ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים: ובמדינה יום אחד, דכתיב (ס) ולקחתם לכם ביום הראשון: ושיהא יום הנף, יום הנפת העומר. כולו חסור לחול מן החדש. ומעמא מפורש בפרק לולב הגזול:

ד נתקלקלו הלויים בשיר. של חמיד של בין הערבים. ולא אמרו בו שיר כלל. לפי שרוב פעמים היו העדים צאים קודם המנחה לפיכך הקטו שיר של יו"ט בחמיד של בין הערבים. ובחמיד של שחר שרוב פעמים עדיין לא צאו עדים ולא ידעו הם יתקדש היום אם לאו לא תקנו לו שיר של יו"ט. אלא שיר של חול היו אומרים. ואותו פעם שהגיע שעת הקרבנות חמיד של בין הערבים. ועדיין לא צאו עדים לא ידעו הלויים אם יאמרו שיר של חול. או שיר של יו"ט. ולא אמרו שיר כלל: נוהגין אותו היום קדש. דמשחטיה ליל שלאחר כ"ט בלולב נהגו בו קדש שמה יבואו עדים מחר ויקדשוהו ב"ד. וממלא שבליה ליל יו"ט הוא. וכן למחר כל היום עד המנחה. ואם צאו עדים קודם המנחה. ב"ד מקדשין את

החדש. וגודע שיפה נהגו בו קדש. ואם מן המנחה ולמעלה צאו עדים. אע"פ שאין ב"ד מקדשין אותו היום. ועברו את הלולב ויקדשוהו למחר. אע"פ כוונתן אותו בקדושה. ואחור במלכה. דלמא אתי לזלוזיה ביה לשנה הבאה. ויעשו בו מלאכה כל היום ואמרי אשתקד נהגנו בו קדש בחנם. ומן המנחה ולמעלה חזרו ונהגנו בו חול: שאפילו ראש ב"ד בכל מקום. שנלמד לפרוש ממקום האעד למקום אחר. והרי עיקר מלות [קידוש] החדש תלויים בו כדחתן

ידעו מה יעשו אם יעשו עולה של בין הערבים. שמה יבואו העדים. עכ"ל. ובחמתו שדבריו לריכין עיין של המענה אינה כדבריו. גם בגמרא פליגי בקלקול השיר. אם לא אמרו כל עיקר כדפי' הר"ב. או שאמרו של חול בחמיד של בין הערבים. ובפי' המענה כהז נתקלקלו הלויים בשיר ענינו שלא אמרו שירה כלל. שלא ידעו אם היה חול וכו'. כי עכ"פ לריך שירה על כל קרבן כמ"ם במקומו ועת המנחה הוא עת הקרבנות חמיד שבין הערבים. [ואחרי] שמקריבין אותו לא היו מקריבין אחריו שום דבר. ע"כ וז"ע: דחתן רבן יוחנן בן זכאי. עיין מה שכתבתי ברש"י מס' ביצה על

דנין ט"כ. אבל ישיבתן היתה להוראה שאין בכלל דלון דנין כו': במקדש שבעה ובמדינה כו'. עיין משנה י"ב פ"ג דסוכה: במדינה שבעה. כבר פירשתי בסוכה פ"ג משנה י"ג. לשבעה היינו לחסוקי ראשון בלנד. ועולם שבעה שבעה חוט ניטל והיינו טעמא דלא תולדו לתקן בלולב

ג בראשונה היה הלולב נימל במקדש שבעה. ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהא לולב נימל במדינה שבעה. וזכר למקדש. ושיהא יום הנפיה. כולו אסוריה. דבראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום. פעם אחת נשתחו העדים מלבוא. ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה. ונהגין אותו היום קדש. ולמחר קדש. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהו מקבלין עדות החדש כל היום. אמר רבי יהושע בן קרחה ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי. שאפילו ראש בית דין בכל מקום. שלא יהא העדים הולכין אלא למקום הוועדיהו:

ג בראשונה היה הלולב נימל במקדש שבעה. ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהא לולב נימל במדינה שבעה. וזכר למקדש. ושיהא יום הנפיה. כולו אסוריה. דבראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום. פעם אחת נשתחו העדים מלבוא. ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה. ונהגין אותו היום קדש. ולמחר קדש. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהו מקבלין עדות החדש כל היום. אמר רבי יהושע בן קרחה ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי. שאפילו ראש בית דין בכל מקום. שלא יהא העדים הולכין אלא למקום הוועדיהו:

הר"ב בשל בין הערבים כו' שלא ידעו אם יאמרו של חול דמא לא יבואו עדים כלל. או של יו"ט דמא עוד סוף העדים לבא היום ולא אמרו שירה כלל. וכתבו הסופרים דאע"ג דכרית פ"ה דפסחים אמרינן. דאין מקריבין קרבן אחר חמיד של בין הערבים. מדכתיב עליה [כדפירש"ט] הר"ב [וה"ל] לחסוקי קלקול קרבן מוסף. דכתיב שיהא עשה דרכים ודמי עשה דהשלמה כדאשתכח דפסח דמי ליה. אבל הרמב"ם כתב בפ"ג מה' קדוש החדש וז"ל ונתקלקלו במקדש. ולא וה"ל שיקריבו מוסף היום אחר חמיד של בין הערבים.

הר"ב. או שאמרו של חול בחמיד של בין הערבים. ובפי' המענה כהז נתקלקלו הלויים בשיר ענינו שלא אמרו שירה כלל. שלא ידעו אם היה חול וכו'. כי עכ"פ לריך שירה על כל קרבן כמ"ם במקומו ועת המנחה הוא עת הקרבנות חמיד שבין הערבים. [ואחרי] שמקריבין אותו לא היו מקריבין אחריו שום דבר. ע"כ וז"ע: דחתן רבן יוחנן בן זכאי. עיין מה שכתבתי ברש"י מס' ביצה על

ג בראשונה היה הלולב נימל במקדש שבעה. ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהא לולב נימל במדינה שבעה. וזכר למקדש. ושיהא יום הנפיה. כולו אסוריה. דבראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום. פעם אחת נשתחו העדים מלבוא. ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה. ונהגין אותו היום קדש. ולמחר קדש. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי. שיהו מקבלין עדות החדש כל היום. אמר רבי יהושע בן קרחה ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי. שאפילו ראש בית דין בכל מקום. שלא יהא העדים הולכין אלא למקום הוועדיהו:

שנויי נוסחאות

ג האר"ב נימל. כלל כתיב לולב. ; במשנתו נימל לולב. במקדש שבעה. כליל. שבעה. שיהא לולב. שיהא לולב. כתיב. הלולב. ד עדות החדש. כתיב. וכתיב. ראש חדש וכן כמקום. כל היום. כתיב. וכתב. היום כולו. העדים מלבוא. כתיב. או יו"ט וכתיב. לבוא. ונתקלקלו. כתיב. וקלקלו. מקבלין כתיב. או וכתיב. מקבלין את העדים ; כתיב. שרוח החדש. ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה. דנין אם באו מן. וליהא וכן ליהא כתיב (ושם ואם ..ולמעלה): כתיב: באו מן המנחה ולמעלה. בדרגין כתיב. ל היו נוהגין. שיהו מקבלין. כתיב. שאפילו שיהא. כל היום. כתיב. וכתב. כל היום כולו. ועוד זאת. כתיב: וכתיב: ועוד זו. שיהא יהו העדים. כתיב. ל לא יהו עדים ועי' רש"י וכן הוא :

ראשון לציון

דתי' סו' ה' ונתקלקלו הלויים כו' לא היו מקריבין אחריו שום דבר ע"כ וז"ע עיין השו"ת שער אשירם סי' ל' יבוא על זו :

לקוטים

ולאו דמס' מהי' אלא פרוסי קא מפרש' (ט"ז) : בא"ד ויבטחנול וכו' וז"ל דכתיב נמי דאמרינן שבו יושבים עד ו' שעות יבוא דכפי' הכ"ז וזה משום כבוד יו"ט דאילו כימות התול כהדיא הנה היום כהדיא דפ"ס וסעתיקא לעיל רפ"ג שיהו יושבים בלשכה על היום ע"פ (ט"ז) :

תפארת ישראל יבין

שומע וכו' ואפילו יש שם נ"ב ב"ד סמוכין, ודו"ק: (שו' סך היא המנוה: (שו' חזן משכה. והף דשופר עכ"פ דמי שבת ב"ד. לולב שאני דניטל מכל יחוד וחיישין טפי שיעבירו. א"כ שופר שאני דמדליו רק יום ח' חיישין טפי שיפכה המנוה. א"כ שופר דלזכרון לטובה אתי, הקילו בו. [מיהו קודם החורבן החמירו בשופר טפי מלולב שהרי שופר רק (כ"ד) [במקדש] הוה, ולולב כיום ראשון ככ"מ מוליכין בע"פ לולכין לביהי"ג [כסוכה מ"ד ח']. וא"ל משום דכ"מ עדיין לא ידעו הקביעות בשאר מקום [כתום הכף], דע"פ ק' בחזו עיר שיש הכ"ד וידעין הקביעות, למא [כירושלים] הוה רק לתקוע [לפני] [בזמן] הכ"ד כלפי סו' [ג'] . יול דע"פ מדלא הוה מפורסם כל כך הקביעות, לכפי אשילו (במקום כ"ד) [כירושלים] היה לריך [לפני] [בזמן] כ"ד דוקא. משא"כ לולב, ככר אפרסמא לה מלחא לרוב ישראל, כשכחו [שלמים]: [יו] יום שמיטין העומר ב"טו' בניסן: [יח] לאלל חדש. ועי' פ"ג דסוכה סו' ע' וע"א: [יח] ברה"י. דקר היו נוהגין בכל שנה, כשחשכה ליל שאחר כ"ט אלול, עשו יו"ט, דמא יבואו עדים למחר. וכשלא צאו באתו יום עשו גם יום ב' יו"ט, והיה אלול מעובר: (ב) שלא אמרו שיר כלל אלל ככמי חמיד של בין הערבים. משום דכרוב הסכים בשחרית לא צאו עדיין, לכפי חמיד שרו שיר של חול, אבל במנחה כרוב הסכים כבר צאו העדים, ואמרו המסוררים שיר של יו"ט. אבל באתה שנה שלא צאו קודם מנחה, לכפי לא ידעו איזה שיר יאמרו. ואחר נסוך הנסכים צאו העדים [אמנם לא נתקלקלו שלא הקרינו מוסף ר"ס. דאלו עדיין היו יכולין לקריבין אחר חמיד של בין הערבים, דמוסף עשה דרכים דמי לעשה דהשלמה שלא עבר גם רק המקריב]: (בא) זמן הקרבנות חמיד שבין הערבים: (בב) דאע"פ שמחר יהיה ר"ה האמיתי, אפ"ה גמרו אהו היום בקדושה, שלא יזלוזו בו בשנה האחרת: (בג) דהשתא ליכא חשם קלקול בשיר: (בד) למקום הסנהדרין, ויקבלו הן עדות החודש:

על

ח שופר של ראש השנה
 י"ג כי"ג מ"ו י"ח י"ח
 שופר י"ג ט"ז ט"ז א"ח
 עקש"ו ט"ז י"ח : לא עולין
 באילן : ט"ז י"ח ט"ז י"ג
 אבל אם רצה : י"ו ט"ז
 ט"ז ט"ז ט"ז י"ג י"ג
 מעבדין : י"ו י"ו י"ו י"ו
 עולין : י"ג י"ג י"ג י"ג
 י"ו י"ו י"ו י"ו י"ו י"ו
שנוי נוסחאות

ז ראשון מקרא : כ"ג
 וכי"ק וכמשי"ב וכמשי"ב
 הראשון : ח אין מעבירין
 כ"ד וכו' וכו' וכו'
 הסדר אין מפקחין ואין
 מעבירין וכו' כפי ר"ח
 וע"י ד"ס : את החתום
 כפי"ט א' את החתום שבת
 ונוסחאנו ע"ש : כ"ד
 בטעות : החתום : ואין
 מפקחין כ"כ אין : לא
 עולין : כ"ד י"ו וכו'
 וכי"ל וכמשי"ב ולא :
 ואין חותכין כליק אין :
 בין בדבר בו ובין :
 כל כ"י וכמשי"ב לא :
 וכו' : כ"ד או י"ו :
 כמשי"ב י"ו או מ"ס :
 אבל מתעסקין (עשהו)
 עד שילמדו : כמשי"ב
 בהם : כ"ד י"ג י"ג
 כ"ד וכי"ג א' : בהם
 כ"ד שילמדו : כמשי"ב
 ..עשהו כ"ד שילמדו :
 (וע' ומתעסקין כמו שז"ל
 כ"ד וכ"ד וכו' : כמשי"ב
 וע"י מ"ו ט"ז) : כ"ד י"ג
 שילמדו :

תוספת חדשים
 ח בפשנה שופר של ר"ח
 כ"ו וכו' כ"ד כ"ד כ"ד
 משנה ט' תק"ו ותקפ"ט
 ותקפ"ט :

ראשון לציון
 ח ת"ט ר"ח אין מעבירין
 כ"ו י"ח ט"ז כ"ו י"ח
 י"ג י"ג :

הוספת רקע"א
פ"ד ח נאות י"ז בתי"ט
 ר"ח אין מעבירין :
 רחא בעידונו : ובמ"א
 ט' חמ"ו ק"ב הביא
 בשם ש"ל לחצר רחא
 ד"ק פ"טעם דלא הוי
 בעירנא חיינו דהעשה
 דרבים דחי ל"ח אף
 בעידונו דמסקר לאי
 לא מקיים העשה

פירש הר"ב המחפלל חפלה המוספין ומאגנס היה ש"ך המחפלל
 ביזרזר חטו מחפלל בזמקף. אלא ש"ל אחר הר"ן. ולא חטו בזמקף
 חוקטין. משום דבש"ל החזר ומצדק הבכרה על הסדר תלויין
 התקיעות. כמו שהוא שנוי בזמקף הפרק. ומ"ש הר"ב ובשעת
 השמד חקנו כו'. גמ' - וכתבו
 החוס' וחט"פ שכתלה הגזירה לא
 עבדין כדמטיקרא. חט"ג דריוון
 מקדימין כו' כדלקמן. דחיישין שמה
 יחזר הדבר לקלולו. ופי' הר"ן דהקטו
 תקיעות וט' ברכות בזמספין. דהא
 על סדר ברכות חוקעים כדלעיל.
 וקודם לכן הוה הכל בשחרית :
 מתקיע. מלל חטן חוקע דקדק רבינו
 האי שאין ש"ך חוקע אלא אחר.
 וטעמא כדתנן במשנה ד' פ"ה דברכות
 לענין נשיאת כפים. וכל חלוקי דינין
 דהס. ש"יבי נמי הכא. הר"ח"ס :
 ובשעת ההלל. כתב הרמב"ם משום
 דאין חומרין הלל בראש השנה כו'. דאפשר מלך יושב על כסא דין
 וספרי חיים וספרי מתיס פחומים לפניו. וישראל חומרים שירה.
 גמ' : הראשון מקרא את ההלל. משום דריוון מקדימין למנות.
 גמרא : מקרא ולא קחני קורא. היינו טעמא לפי שהוא מקרא
 ועיין משנה י' פ"ג דסוכה : ח שופר וכו' חן מעבירין עליו את
 והא דלא חטו לכל הני דמחמני דהכא. גבי לולב. חט"ג דלפי הסדר
 חט"ג דגבי שופר הוי רבותא טפי חון דלחא בשאר יומי כמו לולב. חט"ג דש"ט במשנה ג' :
 חט"ג דגבי שופר עשה הוא. וי"ט עשה [דבצחון] ולא עשה [דלא תעשה כל מלאכה] חון עשה דוחה לא
 חט"ג דגבי חתום עשו חוק לדבריהם הכל בשל חורה. דכיון דלא דמי מלאכה לאורייחא. אף שבת דדבריהם
 לא ידחה. ודקא היצין טעמא משום דה"ל י"ט עשה ולא עשה. קושטא דמלחא קאמר. ומיהו לא לריכונא להכי דאפילו הוה י"ט
 ל"ה גרידא. לא חטו מכשירי שופר ודחו לה. דהא עבדינא דקא מעקר לחו לא מקיים עשה ט"כ. הכי איחא בפרק י"ט
 דשבת בגמרא סוף דף ק"ב : ואין מתקין. עיין משנה ו' פרק ח' דפסחים : לא עולין באילן וכו'. טעמיהו מפרש [הרב]
 במשנה ב' פרק בחרה דבילה : בין בדבר שהוא משום שבת ובין בדבר שהוא משום ל"ה. בגמרא שבת אחרת לא. משום
 לא העשה מעשה. זו ואין לריך לומר זו קחני. וכן ברית הוריות. וטעמא דכיון דקחני בלשון צין. לא עבד לריכותא. ומיהו ברית
 מועד קטן עבד לריכותא : אין מעבדין את החיובות מלחוקט. פירש הר"ב שהגישו לחיובך ואפילו שבת כדפרש רש"י. וטעמא
 כשהגישו לחיובך. דהואיל והגישו לחיובך מהעסקים עמו כדי שילמדו שידע לחקוק ללחא י"ח כע"כ ר"ה. אבל כשלא הגיש
 לחיובך לא. וכתב הר"ן וכי סימא אחאי מעבדין. דהא קי"ל קטן האוכל נבילות חן צ"ד מעוין להפרישו [כמ"ש בספ"ט
 דשבת] י"ל דה"מ במלחא דלא מפרסמא. אבל במלחא דמפרסמא כי הא שהקרן נשמע לרבים מעבדין. דלמא נפיק מניה חורבא
 לחוקט שבת טל בפני צ"ד ע"כ. והרמב"ם צפירושו מפרש ג"כ בהגיה לחיובך. אבל בחבורו פ"ב מהלכות שופר חזר
 בו ופי' בשלא הגיש לחיובך ואין להאריך : אבל מהעסקין וכו'. ה"ק חן מעבדין כו' אבל מהעסקין גמ'. חט"ג
 אבל כמו ברש דלחטקן במשנה ב' פ"ק דמעילה : מתעסקין עמהן. שאומרים להם חקנו. ומשחלדין עמהן. הסוגד :

חט"ג דגבי שופר עשה הוא. וי"ט עשה [דבצחון] ולא עשה [דלא תעשה כל מלאכה] חון עשה דוחה לא
 חט"ג דגבי חתום עשו חוק לדבריהם הכל בשל חורה. דכיון דלא דמי מלאכה לאורייחא. אף שבת דדבריהם
 לא ידחה. ודקא היצין טעמא משום דה"ל י"ט עשה ולא עשה. קושטא דמלחא קאמר. ומיהו לא לריכונא להכי דאפילו הוה י"ט
 ל"ה גרידא. לא חטו מכשירי שופר ודחו לה. דהא עבדינא דקא מעקר לחו לא מקיים עשה ט"כ. הכי איחא בפרק י"ט
 דשבת בגמרא סוף דף ק"ב : ואין מתקין. עיין משנה ו' פרק ח' דפסחים : לא עולין באילן וכו'. טעמיהו מפרש [הרב]
 במשנה ב' פרק בחרה דבילה : בין בדבר שהוא משום שבת ובין בדבר שהוא משום ל"ה. בגמרא שבת אחרת לא. משום
 לא העשה מעשה. זו ואין לריך לומר זו קחני. וכן ברית הוריות. וטעמא דכיון דקחני בלשון צין. לא עבד לריכותא. ומיהו ברית
 מועד קטן עבד לריכותא : אין מעבדין את החיובות מלחוקט. פירש הר"ב שהגישו לחיובך ואפילו שבת כדפרש רש"י. וטעמא
 כשהגישו לחיובך. דהואיל והגישו לחיובך מהעסקים עמו כדי שילמדו שידע לחקוק ללחא י"ח כע"כ ר"ה. אבל כשלא הגיש
 לחיובך לא. וכתב הר"ן וכי סימא אחאי מעבדין. דהא קי"ל קטן האוכל נבילות חן צ"ד מעוין להפרישו [כמ"ש בספ"ט
 דשבת] י"ל דה"מ במלחא דלא מפרסמא. אבל במלחא דמפרסמא כי הא שהקרן נשמע לרבים מעבדין. דלמא נפיק מניה חורבא
 לחוקט שבת טל בפני צ"ד ע"כ. והרמב"ם צפירושו מפרש ג"כ בהגיה לחיובך. אבל בחבורו פ"ב מהלכות שופר חזר
 בו ופי' בשלא הגיש לחיובך ואין להאריך : אבל מהעסקין וכו'. ה"ק חן מעבדין כו' אבל מהעסקין גמ'. חט"ג
 אבל כמו ברש דלחטקן במשנה ב' פ"ק דמעילה : מתעסקין עמהן. שאומרים להם חקנו. ומשחלדין עמהן. הסוגד :

י ב י

תפארת ישראל
 (ג) ותמוה דברי הר"ב דמשמע מדבריו דריש וסיפא מיירי במחוק וזוא
 עד ט"ס. ואי"ל כניי הרב המאה"ג סה"ו ברוך יצחק שליט"א דדוקא
 ברייחא דנקט חתום מתעסקין ואח"כ חן מעבדין, מתקמין כאן כנגיע
 לחיובך

מתקיעים : ובשעת ההלל. ראשון
 מקרא את ההלל. ח שופר של ראש
 השנה אין מעבירין עליו את החתום.
 ואין מפקחין עליו את הגמל. לא עולין
 באילן. ולא רוכבין על גבי בהמה.
 ולא שומין על פני המים. ואין חותכין
 אורתום בין בדבר שהוא משום שבת. אבל
 ובין בדבר שהוא משום לא תעשה. אבל
 אם רצה ליתן לתוכו מים או יין. יתני.
 אין מעבדין את התינוקות מלחוקט.
 אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו.

הגישו לחיובך. ואפילו
 שיהיו מלומדין לחקוט ב"ט של ר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :
 שהגישו לחיובך. ואפילו
 שיהיו מלומדין לחקוט ב"ט של ר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :

י ב י

כהנו בכל יו"ט שאחד מתפלל שחריה. וכן משמע בתענית
 [פי' מ"ב] : טוב ר"ל חוקטין בהפלחו. ולא קאמר 'חוקט'. דאין
 ש"ל חוקט רק בזמבטא של יעשה בהפלחו [תקפ"ט]. וי"ל דלא קאמר
 כמי 'בשנייה חוקטין'. דקמ"ל דק בתפלה ש"ן חוקט ולא בתפלה
 לחט [ולא כי' ויהיו שניה סג"א חק"ב]. ובאמת בתפלה חקנו הכי
 חוקטין להחכם למלחמה. ועמדו והרגו. אמנם כשארבו להם כל ח' טעות ראשונה וראו מתפללין וקורין בחורה, אמרו בזמבטא
 חוקטין, והיחוס לחוקט [ובכ"ז נראה שם הם היו רגילים להרבות בפיוטים צ"ה, כדי שימשוך יאחטם עד אחר הות כמונו [כדמ"א תקפ"ט
 סק"ד] וכן ראי' לעשות : [מג' בשאר יו"ט : מד' המתפלל שחריה, קורא הלל, דריוון מקדימין למנות. ולא חני 'קורא'. משום דמנהגם
 היה שש"ך מקרא לזכור [כ"ג דסוכה] : כה' לילך להביאו, או לילך לשמוע תקיעות. וה"ה לולב, רק רבותא קמ"ל כפי' ט"ז : [מו' בנפל
 פלוני גל חניס לא יסירן, אף דלטול דרבנן הוא : [מו' עיין פירוש אלו פ"ה דבילה כו' י"ב וכו' : [מו' ממוחזר, או שהקן בו לתקנו :
 [מו' כגון סכין דלא אורחא בך : ג' כגון במגירה ושאר כלי מלאכה. וטעמא דחזכור, משום דאין עשה של שופר דוחה עשה ול"ס דיו"ט
 אפילו בחיובך דרבנן, דכל חקן חכמים כעין דאורייתא חקן, ועשו חכמים חוק לדבריהם כול חורה [כמותו פי' א']. מיהו פ"י עב"ס
 מוהר לעשות שבת, דה"ל שבת לזכור מנהג דלא נזר [תקפ"ו]. אמנם כל שבה מחון לחתום, אסור לישאל להוצילו חון
 לחוס העירוב [גי' ט"ז] : [גא] ולא ה"ל כמתקן מנהג : [גב] חט חקט מעלמו, ואפילו כפי' שבת, ואפילו כפי' לחון : [גג] לומר לו
 שיחקט. ודוקא שלא הגיש לחוןך [טור תקפ"ח. ורש"י איפכא, כהגיה לחוןך מתעסקין עמו וכלא הגיש לחוןך דוקא בחוקט מעלמו] : [גד] מיהו חון

חט"ג דגבי שופר עשה הוא. וי"ט עשה [דבצחון] ולא עשה [דלא תעשה כל מלאכה] חון עשה דוחה לא
 חט"ג דגבי חתום עשו חוק לדבריהם הכל בשל חורה. דכיון דלא דמי מלאכה לאורייחא. אף שבת דדבריהם
 לא ידחה. ודקא היצין טעמא משום דה"ל י"ט עשה ולא עשה. קושטא דמלחא קאמר. ומיהו לא לריכונא להכי דאפילו הוה י"ט
 ל"ה גרידא. לא חטו מכשירי שופר ודחו לה. דהא עבדינא דקא מעקר לחו לא מקיים עשה ט"כ. הכי איחא בפרק י"ט
 דשבת בגמרא סוף דף ק"ב : ואין מתקין. עיין משנה ו' פרק ח' דפסחים : לא עולין באילן וכו'. טעמיהו מפרש [הרב]
 במשנה ב' פרק בחרה דבילה : בין בדבר שהוא משום שבת ובין בדבר שהוא משום ל"ה. בגמרא שבת אחרת לא. משום
 לא העשה מעשה. זו ואין לריך לומר זו קחני. וכן ברית הוריות. וטעמא דכיון דקחני בלשון צין. לא עבד לריכותא. ומיהו ברית
 מועד קטן עבד לריכותא : אין מעבדין את החיובות מלחוקט. פירש הר"ב שהגישו לחיובך ואפילו שבת כדפרש רש"י. וטעמא
 כשהגישו לחיובך. דהואיל והגישו לחיובך מהעסקים עמו כדי שילמדו שידע לחקוק ללחא י"ח כע"כ ר"ה. אבל כשלא הגיש
 לחיובך לא. וכתב הר"ן וכי סימא אחאי מעבדין. דהא קי"ל קטן האוכל נבילות חן צ"ד מעוין להפרישו [כמ"ש בספ"ט
 דשבת] י"ל דה"מ במלחא דלא מפרסמא. אבל במלחא דמפרסמא כי הא שהקרן נשמע לרבים מעבדין. דלמא נפיק מניה חורבא
 לחוקט שבת טל בפני צ"ד ע"כ. והרמב"ם צפירושו מפרש ג"כ בהגיה לחיובך. אבל בחבורו פ"ב מהלכות שופר חזר
 בו ופי' בשלא הגיש לחיובך ואין להאריך : אבל מהעסקין וכו'. ה"ק חן מעבדין כו' אבל מהעסקין גמ'. חט"ג
 אבל כמו ברש דלחטקן במשנה ב' פ"ק דמעילה : מתעסקין עמהן. שאומרים להם חקנו. ומשחלדין עמהן. הסוגד :

הגישו לחיובך. ואפילו
 שיהיו מלומדין לחקוט ב"ט של ר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :
 שהגישו לחיובך. ואפילו
 שיהיו מלומדין לחקוט ב"ט של ר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :
 והוא לחטוי חרבע אמנו
 דר"ה :

י ב י

כהנו בכל יו"ט שאחד מתפלל שחריה. וכן משמע בתענית
 [פי' מ"ב] : טוב ר"ל חוקטין בהפלחו. ולא קאמר 'חוקט'. דאין
 ש"ל חוקט רק בזמבטא של יעשה בהפלחו [תקפ"ט]. וי"ל דלא קאמר
 כמי 'בשנייה חוקטין'. דקמ"ל דק בתפלה ש"ן חוקט ולא בתפלה
 לחט [ולא כי' ויהיו שניה סג"א חק"ב]. ובאמת בתפלה חקנו הכי
 חוקטין להחכם למלחמה. ועמדו והרגו. אמנם כשארבו להם כל ח' טעות ראשונה וראו מתפללין וקורין בחורה, אמרו בזמבטא
 חוקטין, והיחוס לחוקט [ובכ"ז נראה שם הם היו רגילים להרבות בפיוטים צ"ה, כדי שימשוך יאחטם עד אחר הות כמונו [כדמ"א תקפ"ט
 סק"ד] וכן ראי' לעשות : [מג' בשאר יו"ט : מד' המתפלל שחריה, קורא הלל, דריוון מקדימין למנות. ולא חני 'קורא'. משום דמנהגם
 היה שש"ך מקרא לזכור [כ"ג דסוכה] : כה' לילך להביאו, או לילך לשמוע תקיעות. וה"ה לולב, רק רבותא קמ"ל כפי' ט"ז : [מו' בנפל
 פלוני גל חניס לא יסירן, אף דלטול דרבנן הוא : [מו' עיין פירוש אלו פ"ה דבילה כו' י"ב וכו' : [מו' ממוחזר, או שהקן בו לתקנו :
 [מו' כגון סכין דלא אורחא בך : ג' כגון במגירה ושאר כלי מלאכה. וטעמא דחזכור, משום דאין עשה של שופר דוחה עשה ול"ס דיו"ט
 אפילו בחיובך דרבנן, דכל חקן חכמים כעין דאורייתא חקן, ועשו חכמים חוק לדבריהם כול חורה [כמותו פי' א']. מיהו פ"י עב"ס
 מוהר לעשות שבת, דה"ל שבת לזכור מנהג דלא נזר [תקפ"ו]. אמנם כל שבה מחון לחתום, אסור לישאל להוצילו חון
 לחוס העירוב [גי' ט"ז] : [גא] ולא ה"ל כמתקן מנהג : [גב] חט חקט מעלמו, ואפילו כפי' שבת, ואפילו כפי' לחון : [גג] לומר לו
 שיחקט. ודוקא שלא הגיש לחוןך [טור תקפ"ח. ורש"י איפכא, כהגיה לחוןך מתעסקין עמו וכלא הגיש לחוןך דוקא בחוקט מעלמו] : [גד] מיהו חון

יום טוב פרק ראש השנה

והמתעסק. לא ילא. למה שפירש הר"ב פרק לעיל משנה
 4-דבעי כונה ללאת. מקרי מהתעסק כל שאינו מתכוין לתקוע
 תקיעה של מטה. כדליתא בגמרא. וממהניתיך לעיל לא
 שמתין אלא להשומע לרין כונה. אבל התוקע עלמו ה"ה
 ילא צו אפי' במהתעסק ולא ליבעי
 כונה ללאת. לריכא מתני' דהכא.
 אלא מיהו דתו תקי והשומע מן
 המתעסק לא ילא קשיא דמכנה שאינה
 לריכא היא דהשתא תוקע עלמו לא
 ילא במהתעסק. אע"ג דשומע ותוקע.
 כל סקן השומע בלצד. ועוד דהא
 ככר הני ליה צפירקא לעיל אס כיון ילא כו'. וי"ל
 דהוי אמינא דוקא המתעסק עלמו שאין כאן שום כונה ללאת
 אינו יולא. אבל השומע מן המתעסק כיון שהוא מתכוין ללאת
 יולא בשמיטתו. דהא עיקר מטה בשמיטה ולא בתקיעה.
 דמש"ה אין מצרכין לתקוע אלא לשמיע. כדליתא בטור ריש סימן
 תקפ"ה. קמ"ל דלא. וממהניתיך לעיל לא שמתין דהוי אמינא
 אס כוון לצו דתן ההס אפילו כי שמע ממהתעסק. דמהניתיך
 לא תקי בהדיא דבש"ל מיירי. קמ"ל הכא דבעינן נמי כונה משמיט:
 מן שלש של שלש שלש. כהב הר"ב לפי שגאמרו שתי תרועות
 במקרא ברה"ה. בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבחון
 זכרון תרועה דפרשת אמור. ובחדש השביעי באחד לחדש וגו' ויום
 תרועה יהיה לכם דפרשת פנחס. ותרועה אחת ביום הכפורים של
 יובל. והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביה"כ
 דפרשת בהר. ומ"ש הר"ב ומנין שפשוטה לאחריה. ת"ל תעבירו שופר.
 תקיעות כשגש תרועות. פי' הר"ב שצור כל התקיעות שהם תקיעות.
 אחריו. ומשני לה בגמרא דתנא דין קא תביי לה תקיעות דכולה צבי. וזה
 שאמר הר"ב שצור כל התקיעות וכו'. ולפירוש
 הראשון שכזה הר"ב דשיתור תרועה ככלל יבנות שלשה קולות בעלמא כל
 שהן. הקשה הר"ן דלגא דידהו דהיינו קול וחצי וסדר
 שצורא טפי. ובכה"א גוגא לא מקרי העברה. דלשון העברה דמינה ילפינן
 לתקיעה קול ארוך משמע. ומפרש דתקיעות דכולהו
 צבי דקאמרינן תקיעות ראשונות דכולהו צבי דהשתא שצור תקיעה כתרועה
 ושצור תקיעות אחרונות לא אינטריך ליה למחני דפשיטא
 ליה דשצור של אחרונות כראשונות. ע"כ. גם לשון רש"י הכי קאמר
 שצור תקיעות אחרונות כשצור ג' התרועות. והרמב"ם
 כתב ג' שצור כל התקיעות כלשון הר"ב והוסיף ביאור בחבורו פ"ג
 שכתב שצור תרועה כשתי תקיעות. אבל יש לומר שהוא
 סובר כש מפרשים שכתב הר"ב שנמלא לפירושו דשצור תקיעה אחת ד'
 כחות וחצי שצור מקרי קול ארוך. וכבר פירש המגיד
 והטור. שכן דעת הרמב"ם בשצור היבצא. ואולי שמפני כן הוא
 שכתב הר"ב על פירוש דש מפרשים דהוא מהסכת: שצור
 תרועה כשגש יבנות. כתב הר"ן ר"ה גורם שצור תרועה שלש יבנות
 ול'ג כשגש דהא תרועה עלמה שלש יבנות והיכי
 שייך למחני כשגש אלא שאפשר שלפי שפיקר יבנות צפוי [כדלקמן]
 קאמר דשצור תרועה כג' יבנות שאדם מיילל צפוי: יבבות. בגמרא
 דתרועה מתרגמין יבצא וכתיב באמיה דסוכה (שופטים ה') בעד
 החלון נשפטה ומיבצ. ולשני הפירושים שכתב הר"ב לעיל בשצור
 יבצא. לתרועה ענין יבצא יולוי ליל כאדם הבוכה ומקוין קולות קלרים
 קלרים אלא שצור יבצא הוא לאו כלום הוא ואין אדם מיבצ בקול
 אחד בלבד אלא בנ' כחות קלרות ולפיקר שצור יבצא אחת היא בנ'
 כחות של כל שהן. כלומר שצורה ג' כחות הטפות וקלרות ומפסיק
 וזהו יבצא אחת. אבל שצור ג' כחות קלרות בכה א' הוא הנקרא
 שבר לשני הפירושים. ומיהו לא סגי ליה כשעושה ג' כחות קלרות
 בלבד ללאת צה ידי חובת תרועה שהיא יבצא אחת כמו
 דלפירוש קמא לא סגי בכה אחד שהיא יבצא אחת. אע"ג דלא כתבי
 אלא תרועה דמתרגמין יבצא. ומכמע חדא. אלא ודאי
 סכרא בעלמא. אי נמי קבלה בידם דבחדא לא סגי. אבל הוכחה מן
 הכתוב לא מלאתי: תקע צראשונה ומשך בשניה כשתי וכו'.
 שאין

שנוי גוסהאות
 והמתעסק. לא ילא. למה שפירש הר"ב פרק לעיל משנה
 4-דבעי כונה ללאת. מקרי מהתעסק כל שאינו מתכוין לתקוע
 תקיעה של מטה. כדליתא בגמרא. וממהניתיך לעיל לא
 שמתין אלא להשומע לרין כונה. אבל התוקע עלמו ה"ה
 ילא צו אפי' במהתעסק ולא ליבעי
 כונה ללאת. לריכא מתני' דהכא.
 אלא מיהו דתו תקי והשומע מן
 המתעסק לא ילא קשיא דמכנה שאינה
 לריכא היא דהשתא תוקע עלמו לא
 ילא במהתעסק. אע"ג דשומע ותוקע.
 כל סקן השומע בלצד. ועוד דהא
 ככר הני ליה צפירקא לעיל אס כיון ילא כו'. וי"ל
 דהוי אמינא דוקא המתעסק עלמו שאין כאן שום כונה ללאת
 אינו יולא. אבל השומע מן המתעסק כיון שהוא מתכוין ללאת
 יולא בשמיטתו. דהא עיקר מטה בשמיטה ולא בתקיעה.
 דמש"ה אין מצרכין לתקוע אלא לשמיע. כדליתא בטור ריש סימן
 תקפ"ה. קמ"ל דלא. וממהניתיך לעיל לא שמתין דהוי אמינא
 אס כוון לצו דתן ההס אפילו כי שמע ממהתעסק. דמהניתיך
 לא תקי בהדיא דבש"ל מיירי. קמ"ל הכא דבעינן נמי כונה משמיט:
 מן שלש של שלש שלש. כהב הר"ב לפי שגאמרו שתי תרועות
 במקרא ברה"ה. בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבחון
 זכרון תרועה דפרשת אמור. ובחדש השביעי באחד לחדש וגו' ויום
 תרועה יהיה לכם דפרשת פנחס. ותרועה אחת ביום הכפורים של
 יובל. והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביה"כ
 דפרשת בהר. ומ"ש הר"ב ומנין שפשוטה לאחריה. ת"ל תעבירו שופר.
 תקיעות כשגש תרועות. פי' הר"ב שצור כל התקיעות שהם תקיעות.
 אחריו. ומשני לה בגמרא דתנא דין קא תביי לה תקיעות דכולה צבי. וזה
 שאמר הר"ב שצור כל התקיעות וכו'. ולפירוש
 הראשון שכזה הר"ב דשיתור תרועה ככלל יבנות שלשה קולות בעלמא כל
 שהן. הקשה הר"ן דלגא דידהו דהיינו קול וחצי וסדר
 שצורא טפי. ובכה"א גוגא לא מקרי העברה. דלשון העברה דמינה ילפינן
 לתקיעה קול ארוך משמע. ומפרש דתקיעות דכולהו
 צבי דקאמרינן תקיעות ראשונות דכולהו צבי דהשתא שצור תקיעה כתרועה
 ושצור תקיעות אחרונות לא אינטריך ליה למחני דפשיטא
 ליה דשצור של אחרונות כראשונות. ע"כ. גם לשון רש"י הכי קאמר
 שצור תקיעות אחרונות כשצור ג' התרועות. והרמב"ם
 כתב ג' שצור כל התקיעות כלשון הר"ב והוסיף ביאור בחבורו פ"ג
 שכתב שצור תרועה כשתי תקיעות. אבל יש לומר שהוא
 סובר כש מפרשים שכתב הר"ב שנמלא לפירושו דשצור תקיעה אחת ד'
 כחות וחצי שצור מקרי קול ארוך. וכבר פירש המגיד
 והטור. שכן דעת הרמב"ם בשצור היבצא. ואולי שמפני כן הוא
 שכתב הר"ב על פירוש דש מפרשים דהוא מהסכת: שצור
 תרועה כשגש יבנות. כתב הר"ן ר"ה גורם שצור תרועה שלש יבנות
 ול'ג כשגש דהא תרועה עלמה שלש יבנות והיכי
 שייך למחני כשגש אלא שאפשר שלפי שפיקר יבנות צפוי [כדלקמן]
 קאמר דשצור תרועה כג' יבנות שאדם מיילל צפוי: יבבות. בגמרא
 דתרועה מתרגמין יבצא וכתיב באמיה דסוכה (שופטים ה') בעד
 החלון נשפטה ומיבצ. ולשני הפירושים שכתב הר"ב לעיל בשצור
 יבצא. לתרועה ענין יבצא יולוי ליל כאדם הבוכה ומקוין קולות קלרים
 קלרים אלא שצור יבצא הוא לאו כלום הוא ואין אדם מיבצ בקול
 אחד בלבד אלא בנ' כחות קלרות ולפיקר שצור יבצא אחת היא בנ'
 כחות של כל שהן. כלומר שצורה ג' כחות הטפות וקלרות ומפסיק
 וזהו יבצא אחת. אבל שצור ג' כחות קלרות בכה א' הוא הנקרא
 שבר לשני הפירושים. ומיהו לא סגי ליה כשעושה ג' כחות קלרות
 בלבד ללאת צה ידי חובת תרועה שהיא יבצא אחת כמו
 דלפירוש קמא לא סגי בכה אחד שהיא יבצא אחת. אע"ג דלא כתבי
 אלא תרועה דמתרגמין יבצא. ומכמע חדא. אלא ודאי
 סכרא בעלמא. אי נמי קבלה בידם דבחדא לא סגי. אבל הוכחה מן
 הכתוב לא מלאתי: תקע צראשונה ומשך בשניה כשתי וכו'.
 שאין

ברה"ר דהא אינו טרוד במטה אלא מהתעסק בעלמא. ולא גזרו
 שמהן שהוא טרוד ללאת ידי חובתו ישכח את הכבוד: מן כדר
 תקיעות שלש. אחת למלכות. ואחת לזכרון. ואחת לשופרות:
 של שלש שלש. תקיעה ותרועה
 ותקיעה לכל אחת ואחת. לפי שגאמר
 שתי תרועות במקרא ברה"ה. ותרועה
 אחת ביה"כ כל יובל. וילפינן שביעי
 שביעי לג"ס ליתן את האמור של זה
 בזה. ותרועה האמורה ביה"כ כל יובל.
 אנו נותנין אותה לרה"ה. נמלאו

והמתעסק (ק) לא יצא. והשומע מן
המתעסק לא יצא: (מ) סדר תקיעות.
שלש (ש). של שלש שלש.
שעור תקיעה בשלש תרועות (ת). שעור תרועה.
כשלש יבבות (י). תקע בראשונה.

צרה"ה שלם תרועות. ושתי תרועות האמורות ברה"ה נוהגין
 אותן ליה"כ נמלאו שלם תרועות ביה"כ. וכל תרועה פשוטה לפני
 ופשוטה לאחריה. דתניא מנין שפשוטה לפני. ת"ל (ויקרא כ"ה)
 והעברת שופר תרועה. ומנין שפשוטה לאחריה. ת"ל (שם) תעבירו
 שופר. הרי העברה תחלה וכוף ותרועה ביניהם. ולשון העברה
 פשוטה משמע העברת קול אחד פשוט. הרי לשלם תרועות של
 ר"ה שם תקיעות. והרי לך שלם של שלם שלם: שעור תקיעה.
 שיעור כל התקיעות. שהם שם תקיעות: בשלש תרועות.
 נמלא שיעור תקיעה אחת כחצי תרועה: שעור תרועה כג'
 יבבות. ג' קולות בעלמא של כל שהן. וי"מ שכל יבצא היא ג'
 כחות של כל שהן נמלא שיעור תרועה ג' כחות של כל שהן והכי
 מסתברא: תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה חקע
 כדרכה

צרה"ה שלם תרועות. ושתי תרועות האמורות ברה"ה נוהגין
 אותן ליה"כ נמלאו שלם תרועות ביה"כ. וכל תרועה פשוטה לפני
 ופשוטה לאחריה. דתניא מנין שפשוטה לפני. ת"ל (ויקרא כ"ה)
 והעברת שופר תרועה. ומנין שפשוטה לאחריה. ת"ל (שם) תעבירו
 שופר. הרי העברה תחלה וכוף ותרועה ביניהם. ולשון העברה
 פשוטה משמע העברת קול אחד פשוט. הרי לשלם תרועות של
 ר"ה שם תקיעות. והרי לך שלם של שלם שלם: שעור תקיעה.
 שיעור כל התקיעות. שהם שם תקיעות: בשלש תרועות.
 נמלא שיעור תקיעה אחת כחצי תרועה: שעור תרועה כג'
 יבבות. ג' קולות בעלמא של כל שהן. וי"מ שכל יבצא היא ג'
 כחות של כל שהן נמלא שיעור תרועה ג' כחות של כל שהן והכי
 מסתברא: תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה חקע
 כדרכה

שעור תרועה אחת כחצי תרועה: שעור תרועה כג'
 יבבות. ג' קולות בעלמא של כל שהן. וי"מ שכל יבצא היא ג'
 כחות של כל שהן נמלא שיעור תרועה ג' כחות של כל שהן והכי
 מסתברא: תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה חקע
 כדרכה

שעור תרועה אחת כחצי תרועה: שעור תרועה כג'
 יבבות. ג' קולות בעלמא של כל שהן. וי"מ שכל יבצא היא ג'
 כחות של כל שהן נמלא שיעור תרועה ג' כחות של כל שהן והכי
 מסתברא: תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה חקע
 כדרכה

בין תפארת ישראל בועז

לחודש שיוצאו המתעסק לרה"ה. דהכא המתעסק לא טרוד כל כך
 כמקיים המטה בעלמא [עיל ר"ט]. וקיי"ל דצו"ט אפילו בהגיע לתוך
 מוהר להתעסק צו. ולהט"ו אפילו גדול מוהר לתקוע לאחר שיוצא
 כבר [תק"י]. רק יתקע תשר"ט שלם: (נד) שאינו מתכוון ללאת:
 (נה) אפי' להשומע התכוון ללאת: (נו) ג' צבות, צבא א' למלכות,
 וצבא א' לזכרון, וצבא א' לשופרות: (נז) ר"ל כל צבא הוא תקיעה
 תרועה, תקיעה לפני ותקיעה לאחריה: (נח) ר"ל שיעור ג' תקיעות ראשונות כנ' תרועות:
 וממילא ידעינן דג' תקיעות אחרונות כראשונות, דהמשך כל תקיעה כתרועה:
 (נש) צבא מספקין, אי תרועה אחת הו"ל ג' קולות, וכל אחת בהמשך מעט,
 כשצבים שלנו. או אם הוא פ' קולות קלרים כתרועה שלנו.
 או שהיא שתי יחד. להכי קיי"ל לתקוע ג' פעמים תשר"ט, וג"ס תשר"ט,
 ג' תר"ט: (ס) ר"ל תקיעה

לחודש שיוצאו המתעסק לרה"ה. דהכא המתעסק לא טרוד כל כך
 כמקיים המטה בעלמא [עיל ר"ט]. וקיי"ל דצו"ט אפילו בהגיע לתוך
 מוהר להתעסק צו. ולהט"ו אפילו גדול מוהר לתקוע לאחר שיוצא
 כבר [תק"י]. רק יתקע תשר"ט שלם: (נד) שאינו מתכוון ללאת:
 (נה) אפי' להשומע התכוון ללאת: (נו) ג' צבות, צבא א' למלכות,
 וצבא א' לזכרון, וצבא א' לשופרות: (נז) ר"ל כל צבא הוא תקיעה
 תרועה, תקיעה לפני ותקיעה לאחריה: (נח) ר"ל שיעור ג' תקיעות ראשונות כנ' תרועות:
 וממילא ידעינן דג' תקיעות אחרונות כראשונות, דהמשך כל תקיעה כתרועה:
 (נש) צבא מספקין, אי תרועה אחת הו"ל ג' קולות, וכל אחת בהמשך מעט,
 כשצבים שלנו. או אם הוא פ' קולות קלרים כתרועה שלנו.
 או שהיא שתי יחד. להכי קיי"ל לתקוע ג' פעמים תשר"ט, וג"ס תשר"ט,
 ג' תר"ט: (ס) ר"ל תקיעה

לחודש שיוצאו המתעסק לרה"ה. דהכא המתעסק לא טרוד כל כך
 כמקיים המטה בעלמא [עיל ר"ט]. וקיי"ל דצו"ט אפילו בהגיע לתוך
 מוהר להתעסק צו. ולהט"ו אפילו גדול מוהר לתקוע לאחר שיוצא
 כבר [תק"י]. רק יתקע תשר"ט שלם: (נד) שאינו מתכוון ללאת:
 (נה) אפי' להשומע התכוון ללאת: (נו) ג' צבות, צבא א' למלכות,
 וצבא א' לזכרון, וצבא א' לשופרות: (נז) ר"ל כל צבא הוא תקיעה
 תרועה, תקיעה לפני ותקיעה לאחריה: (נח) ר"ל שיעור ג' תקיעות ראשונות כנ' תרועות:
 וממילא ידעינן דג' תקיעות אחרונות כראשונות, דהמשך כל תקיעה כתרועה:
 (נש) צבא מספקין, אי תרועה אחת הו"ל ג' קולות, וכל אחת בהמשך מעט,
 כשצבים שלנו. או אם הוא פ' קולות קלרים כתרועה שלנו.
 או שהיא שתי יחד. להכי קיי"ל לתקוע ג' פעמים תשר"ט, וג"ס תשר"ט,
 ג' תר"ט: (ס) ר"ל תקיעה

רמב"ם

כדרכה. ומשך בשניה. הקיעה שלאחר התרועה משך כשהים
ללאות בה ידי שהים לריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלאחריה
המליכות ופשוטה שלפניה לזכרונות: אין בידו אלא אחת.
דאפסוקי הקיעה אחת לשמים לא מפסקין: מי שבודך. התפלל

אמשך בשניה בשתיים. אין בידו אלא
אחת. מי שברך. ואחר כך נתמנה לומר
שופר. תוקע. ומריע. ותוקע. שלש פעמים.
כשם ששליח צבור חייב. כך כל יחיד
ויחיד חייב. רבן גמליאל אומר שליח
צבור מוציא את הרבים ידי חובתן:

סליק מסכת ראש השנה

שאין לתקיעות שפור למעלה שאם רצה להאריך מאריך ואין הדבר
ניכר כשהוא מאריך שיבין לשתי תקיעות. אלא תממת כשהיא
כפלים בשעור תקיעה ראשונה ומשם הכי קתי [תקע] בראשונה
בבתחלת הסימן. והאריך בשניה כשהים בראשונה. כלקא דעתך

אמינא כיון דהאריך בה כשהים
בבראשונה ליהוי כאלו הפסיק
ביניהם. ואיכא סתי תקיעות קמ"ל.
הראש והר"ן בשם הרמב"ן: ומשך
בשניה כשהים. כתב הר"ב ללאות בה
כו' פשוטה שלאחריה למליכות ופשוטה
שלפניה לזכרונות. וכן לשון רש"י.
ואע"פ שימסוך עד שאמר עשרה
זכרונות יש לעשות קו. א"כ כריב"ן
דאם אמר שלש ילא. וכ"כ לדברי

הפוסקים דכשומר וצותרך כחוב לאמר דילא וטמא הצרכה
אינה מעכבה לאומרה כל כך בצרכה. ועוד יש לומר
דקאי חסיפא יחיד שצריך ואח"כ נתמנה לו שופר כו': אין
בדו אלא אחת. היינו תקיעה שלאחריה. ולא כ"מ דהיינו
תקיעה ראשונה ומש"ה אלתריך למהני תקע בראשונה דאמאי
לא תעלה לו לתקיעה אחת דהא כונס מלוא תקיעה היתה
לו. אלא לתקיעה אחרונה של סימן העבר עלתה לו ודקתי תקע
בראשונה כתבתי לעיל. הר"ן: נחמנה. מפורש במשנה ד' פ"ז

דשביעית: תוקע ומריע ותוקע ג"פ. תוקע ומריע ותוקע ג"פ.
יחיד ויחיד חייב. כתב הר"ב ואין ש"ל יורד לפני התיבה. אלא להוציא את שאליו בקי.
ומה"ט מוציא זה את זה בצרכה המלוא כמ"ש בס"פ דלעיל. הא הויא גמ' דאמר דמי שצריך וכו'. יחיד שלא צריך אין
חבירו מצריך עליו. ופעמא כתב הר"ן בשם ירושלמי משום דתפלה מסתבר שיהא כל אחד מצדקת רחמים על עצמו [ופסק ההלכה
שכתב הר"ב. גמרא]: סליק לה מסכת ראש השנה

תוספת חדשים

אור גדול
מבשנה בשם ששליח
צבור חייב כו'. עיין
או"ח סי' קכ"ד סעי' ד'
בהנה שכל העם צריך
לעמוד בשעה שהש"ן
חוזר התפלה. ויעיין
ב"מ שכתב זה בשם
הנהגות סגונים שהביא
קצת ראה. ולפענ"ד
נראה ראיות מבוררות
להיפך. יעויין פ"א
ב"ד דאמר בד המריע
הי קאימא קמ"י
דשמיאל יהוי יחיד כו'
סמא ש"ן ואמר אבל
אנחנו חסאנו קם מיקם
כו' א"כ מבורא להדיא
דיתבי בעת חזרת הש"ן.
וכן מבורא להדיא בירו'
נפך ר"ח ר"ח ר"ח הו'
יתבין חסן בתקיעתא
מן הפליין את ששליח
ר"ח כו' ופליה"ט.
ועיין בר"ן ובמלחמות
נפך ר"ח" מה שיבארו
על חירו' הלו. א"כ
מבורא להדיא דהוי יחיד
ב"ת חזרת הש"ן.

ספני גזירה קבעום אחר כך במוסף וכן הוא עתה. והתקיעות נדבר
הברכות דהיינו בשמונה עשרה דמוסף. יתקע אחר לא הש"ן. אלא אם
כן מובטח שחוזר לתפלתו. וכשבתפלתו מתוך המריע וראי מובטח. ודוקא
ציבור מפסיקים בשמונה עשרה לתקוע. מה שאין בן יחיד ואפילו יש לו
מי שיתקע. אלא תוקעים לו קודם שיהפיל מוסף. וסדר תקיעות שלש
של שלש שלש. דבתורה לא נזכרו רק ג' תרועות. וקיימא לן דכל תרועה
תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה ולא ידעוין אם תרועה שנאמרה בתורה
אם היא הוללת שאנו קוראים תרועה. או אם היא מה שאנו קוראים שברים.
או שניהם יחד. לפיכך לצאת ידי כל המסקות תוקעין אחר שהרית קודם
מוסף. על הביטח. ג"מ תשר"ת. ג"מ תש"ת. וג"מ תר"ת. וזה היה
תקנת ר"י אבודו בקיסרי. ובתב רב האי גאון שנשאל איך יעלה על הדעת
שער שבא ר' אבדו ותיקן לא היו ישראל יוצאין ידי תקיעת שופר.
והשיב שכך היה הדבר מימים קדמונים מנהג בכל ישראל שהם עושים
תרועה יללות ויבבות קלות ומתם שברים ואלו ואלו יוצאים י"ח ותיקן ר'
אבדו תקנה שיהיו הכל עושים פעשה אחד ולא יראה ביניהם חלוקה
ובפרט במצות בתחלת השנה שראוי ביותר שיהיו נוהרים להיות אנורה
אחת כנ"ל. ברבות של ראש השנה [וכן ביה"כ של יובל] ותקיעות
דראש השנה נוה"כ של יובל מעכבות זו את זו. שאם אינו יודע כל
הברכות לא יאמר מה שיועד. אלא לא יאמר כלום. מה שאין כן בשאר
ימות השנה אם יודע ברבה א' בשמונה עשרה יאמרה ואין מעכבות זה
את זה. וכן תקיעות באינו יודע אלא מקצת הסימן של תשר"ת. תש"ת.
תר"ת. לא יעשה המקצת שיועד. אבל הסימן של תשר"ת הש"ת תר"ת
אינם מעכבין זה את זה ואם ידע א' מהם או ב' יעשה. והי"כית אינם
מעכבות התקיעות ולא התקיעות הברכות ואיזהו מהם שיועד יעשה וכן
סדרן אינו מעכב". שיער תקיעה כשלש תרועות. ובתרועתו נולדוין
* עי' מגיל' ס"י תקל"ג ס"ק ד' ו"ע. בתשר"ת

התקיעות או רחם עיקר
ששל סדר הברכות.
ועוד לפי"ט הרמב"ן
במלחמות א"כ א"ב א"ב
הי להתפלל זה עו
ובמלכות יב' ו' ו' ו' ו'
שופרות

הובתם. בין בקי בין שאינו בקי. בין בצרכות של ר"ה. בין
בקפלות של כל השנה. ולמה לצור מהתפללין בלחש כדי להסדיר
שליח לצור את תפלתו. והלכה כחכמים בצרכות של כל השנה שאין
ש"ל מוציא אלא את שאינו בקי. אבל בצרכות של ר"ה ושל יו"ט
של יובל שהן ט' ברכות ארוכות ואין הכל בקיאין בהן. הלכה
כר"ג כששם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי:
נשלמה מסכת ראש השנה

הובתם. בין בקי בין שאינו בקי. בין בצרכות של ר"ה. בין
בקפלות של כל השנה. ולמה לצור מהתפללין בלחש כדי להסדיר
שליח לצור את תפלתו. והלכה כחכמים בצרכות של כל השנה שאין
ש"ל מוציא אלא את שאינו בקי. אבל בצרכות של ר"ה ושל יו"ט
של יובל שהן ט' ברכות ארוכות ואין הכל בקיאין בהן. הלכה
כר"ג כששם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי:
נשלמה מסכת ראש השנה

הובתם. בין בקי בין שאינו בקי. בין בצרכות של ר"ה. בין
בקפלות של כל השנה. ולמה לצור מהתפללין בלחש כדי להסדיר
שליח לצור את תפלתו. והלכה כחכמים בצרכות של כל השנה שאין
ש"ל מוציא אלא את שאינו בקי. אבל בצרכות של ר"ה ושל יו"ט
של יובל שהן ט' ברכות ארוכות ואין הכל בקיאין בהן. הלכה
כר"ג כששם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי:
נשלמה מסכת ראש השנה

יבין תפארת ישראל יבין

מוסף: סדר מודמן לו. כמו וימן ה' דג: מה) אף שלא הקטן על
סדר הברכות, ילא: סו) להתפלל שמונה עשרה כל השנה: סו) והכלה
הש"ן בקול. הוא רק להוציא האינו בקי: סו) ולצור מהתפללין בלחש
תחילה, כדי שזני בני יסדר הש"ן תפלתו: וקו"ל כת"ק [קכ"ד].
ואף דבברכה מוטת אף שילא כבר מוציא תחריט יד"ל [כס"ג]. הכל
תפלה שאני, דמסתבר שיתפלל כל א' על עצמו: כליק מסכת ר"ה

הלכתא גבירתא. כללא דפרק ד'

פרק ד' מ"א, ב', נ', ד'. יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת אין
תוקעין בשופר ואסור למפללו אלא לצורך גופו ומקומו וביו"ט
אסור להשתמש בו כלל דהוקעה למצותו. ורק במקדש היו תוקעין בשבת
ובירושלים לרמב"ם היו גם כן תוקעין בירושלים בכלל מקדש. דוקא
בזמן שהמנהרין יושבין, דהיינו עד הצות ואפילו שלא במני בית דין,
ולר"ט מקדש ורקא אבל בירושלים לא היו תוקעין, ולאחר תקנת ר'
יוחנן בן זכאי היו תוקעין בכל מקום שיש בית דין של כ"ג, ודוקא במני
בית דין כדי שיהיו נוהרים מלהוציא לרה"ר, ואסור על הרה"ט שהיה
תוקע בשבת בבית דין דס"ל דמה דהתקין ריב"ז בכל מקום שיש שם
בית דין ל"ד מנהרין, אלא בית דין מופלג וגדול בדרור, ולא נהנו כן
תלמידיו אחריו, דס"ל בבית דין היינו מנהרין קפנה של כ"ג, ואנן קיימא
לן דבכל גוונא אסור ובמ"ש. מעלת ירושלים על יבנה לאחר שהוקבע שם
מושב מנהרין גדולה מריב"ז אחר חורבן בית המקדש, עי' מ"ב תקנת
ריב"ז כנשילת לולב שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הנפת העומר מ"ז
ניסן קלו אסור בהדש, עי' מ"ג, ותקנתו שיהיו מקבלין ערות החודש אף
לאחר המנחה דהיינו זמן הקרבת תמיד רבין עריבם. ושהיו ערות החודש
אינן צריכין ליתקן ראש בית דין אלא למקום המנהרין, עי' מ"ד:
מ"ה, ו' ז', ו' פ'. סדר ברכות שמונה עשרה דמוסף בראש השנה אבות
גבורות וקדושת השם וכולל מלכות וקטרת הים ותוקע תשר"ת,
זכרונות תוקע תשר"ת, ושופרות תוקע תשר"ת, ואומר עבודה והדראה
וברכת כהנים. ואומר במלכות ג' פסוקים מתורה ג' סכתובים וג' מנביאים
וא' מתורה שזכר בהם מלכות, וכן באופן זה בזכרונות י' פסוקים שנוכר
בהם זכרון, וכן בשופרות י' פסוקים דשופרות, וא"א פסוק בזכרונות דחיד. ואף על
זלא בשופרות של מורעניות ישראל. וא"א פסוק בזכרונות דחיד. ואף על
פי דבתחילה תקנו חמ' ברכות והתקיעות שעל הסדר בתפלת שהרית,

התקיעות או רחם עיקר
ששל סדר הברכות.
ועוד לפי"ט הרמב"ן
במלחמות א"כ א"ב א"ב
הי להתפלל זה עו
ובמלכות יב' ו' ו' ו' ו'
שופרות

שומרות לצאת מש"ץ יעשה"ם ברו"ה ודמ"ב"ן נסוף ר"ה א"כ שפיר צריכין לעמוד ב"ן ד' דיוצאין מן הש"ץ משום שומע בעונה א"כ שפיר צריכין להיות בעבירה. הן אמת דמיירי נסוף ר"ה הניל נראת דאף חזק דיוצאין מן הש"ץ אין צריכין לעמוד. דהא ר"ז הוי סבר דיוצאין מן הש"ץ ואפ"ה הוי יתיב. אשמע דבר זה צ"ע ודוא נגד הסברא כיון דיוצא ביה א"כ הוא כאלו מתפלל בעצמו וכעונה סמס. והירוי הניל יש לרחות קצת. ויש לש"ץ עכ"ל. היבא ד' ז' א והתפלל בעצמו מבואר מכל הני ראיות הניל דאי"צ לעמוד. ויעוי ר"ן ש"ף יומא דהובחא סמס בעת וירוי

בתשר"ת שיעור תקיעה נכשלו הרועות [בתרועה] שכל תרועה כולל תרועה שלטו שהיא יבבות ושברים, ובסימן תשר"ת שיעור תקיעה כשלו שברים, ובתשר"ת בשיעור ג' יבבות בעלמא, ואם מאריך הרבה בכל תקיעה אין לחוש, שאין לה שיעור למעלה, שיעור הרועה בני יבבות נ"מ שכל התרועה מורכבת מן' כוחות בעלמא כל שהוא, ויש מפרשים שכל אחד מן' קולות הקצרות שמורכבת מהם התרועה כל קול וקול בפרם ידוע כשיעור ג' יבבות מורמיון, ולפי זה יהיה כל התרועה בכלל בשיעור מ' מורמיון, ולצאת ידי כל הרועות יאריך בתקיעות לתשר"ת כשיעור ח"י כוחות דשיעור תקיעה בתרועה, ורתרועה ל"מ ב' כשיעור מ' מורמיון וכן שברים שנקרא גם כן תרועה, ובס"י תשר"ת ותר"ת, יאריך לכל החמות בתקיעה בשיעור מ' כוחות דבוח יוצא לכולי עלמא דמות' להאריך בתקיעה אפילו יותר מכשיעור ובמ"ש, וגם יותר לכחחילה בתשר"ת שיקצר בכל שבר; שלא יהיה בשיעור מ' כוחות, שאז יצא מכלל שבר והוי תקיעה וגם יתיר שיעשה בתרועה כשיעור מ' כוחות, וכל קולות השופר צריכין שיהיו בשלימות בנשימה אחת דתרועה כתיב ולא תרועה ואם מסיק ביניהם אין כאן תרועה שלימה וכן התקיעות, ולכן צריך ליותר שיעשה הני' שברים בנשימה אחת, ראף על גב דהשברים הם קולות מוסקים, אין הכינה שפיסק בין שבר לחבירו אלא הכונה שיהא ניכר שכל שבר הוא בפני עצמו ולא תכושי' יתיר לתרועה. ולענין תשר"ת דהשכנין הש"ת לתרועה יש עמו אס יעשה הש"ת בנשימה אחת או לא, ולכן בתקיעות רמישב שלמני השמ"ע יקרא המקרא לפני התוקע סדר התקיעות שברים תרועה בפעם א', שיעור נשלמה מסכת ראש השנה

ע"ן התוקע לתקוע אותם בנשימה אחת, ובתקיעות דמסופר דהיינו שבשמונה עשרה ימסיק המקרא קצת בין שברים לתרועה לסימן שיתקע אותן התוקע בב' נשימות, אך אמר לשמות יותר סבדי נשימה ביניהן. תקע התקיעה שאחר התרועה כגון בסוף בבא א' של תר"ת ומשך אותה כשיעור ב' תקיעות למי שיעור התקיעה שתקע בתחילה הבבא זו, כדי שתעלה התקיעה פתח לב' לסוף הבבא שגמר ולתחלת הבבא ב' שאחריה לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה א', וכן הדין בהאריך בתקיעה אחרונה של תשר"ת כשיעור ב' תקיעות כדי שתעלה לשם תקיעה אחרונה של סימן תשר"ת, ולראשונה של סימן תשר"ת, לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה אחת, וליש אויפריס בשם הירושלמי אפילו בשביל א' לא עלתה לו, מיהא בתקע תקיעה אחת בין ב' סדרים והתנה שאיזה מן הסדרים הוא הנכון תעלה לו אותה התקיעה יצא. אעפ"י שלכתחילה יתקעו באיבור התקיעות דמסופר על סדר הכרבות דמלכות וכוונות ושופרות. מכמ"ק בדיעבד שהתפללו קודם שתקעו שלא היה להם שופר עד אחר כך יצאו. אף על גב דבברכת המצות אף שיצא כבר מוציא אחרים יד"ח מכמ"ק בתפלה שאני, ויתפלל כל יחיד ויחיד תפלה בלחש כפ"ע ובנתיים יסדר הש"ץ תפילתו ויתפלל או בקר' להוציא שאני בקי. ואפילו בנוסח התפללו וכולם בקיאים אף על פי כן ירד ש"ץ וחזור להתפלל, לקיים תקנת ה"ל: מ"ח. שופר של ראש השנה אין מחללין עליו יום טוב אפילו בדבר שיש בו משום שבות ואם נפל עליו גל אבנים אמר למפלל האבנים כדי ליטלו, מיהא על ידי עכ"ל סותר לעשות שבות דרבנן דאמירה לעכ"ל שבות ושבות דשבות במקום מצוה ל"ג :

הש"ץ מכלל דגם האיבור צריכין לומר הוירוי עם הש"ץ. ומבואר דהייבא דאי"צ לומר עם הש"ץ אי"צ לעמוד. ואולי גם הסנהנים לא כתב זה אלא לחומרא בעלמא :

ציונים תוספת יום טוב מאימתי פרק א תענית ר"ע מברטנורה

כשהשלים דברו על המועדים האמורים בתורה חזר לדבר על זמני התעניות הנזכרים בספרי הנבואה והם הצומות שתקנו הנביאים וסידר אחר כך ענין תעניות. הרמב"ם :

פרק א א מאימתי מוזכרין גבורות גשמים. כחז הר"ב אידי דתנא במסכת ר"ה דסליק מנייה ובחג כו'. דמדקתני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר וסיכא חזקן. אלא אידי וכו' כדאיחא בגמרא. ומיאו בזמ"ב פ"ה דברכות דתנן התם מוזכרין גבורות גשמים בתמיים המהים. לא מלי הנא למתני מאימתי דלי מהתם ס"ה דלין זמן קצוע. אלא לעולם מוזכרין כמו תחית המהים. אבל זר"ה דתנן ובחג ידונון על המים. ואורחא דמלתא לרעות לפני שאלה כדלקמן. לכך כתיב עד הכא. תוספת: מוזכרין. דקרי ליה בלשון הזכרה מפורש במשנה ב' פ"ה דברכות. ומדלא תני זוכרין וקתני מוזכרין וכדרייק הר"ן גזי השני מתקפן. במשנה ז' פ"ד תר"ה. ל"ל דאשמעין הא דירושלמי שהביאו הרא"ש והטור סימן ק"ד. אסור להזכיר עד שזכר ש"ן פ"ה אסור להזכיר עד שיזכר ש"ן משיב הרוח וכו'. כדי שלא יהא דבר מעורב בניהם ע"כ. ולהכי תני מוזכרין שכל ש"ז וש"ז מוזכר ומכריז אל הלבזר כדי שזיכורו בהפלתן. ועיין במשנה ב' : גבורות גשמים. כחז הר"ב לפי שהגשמים אחת מגבורותיו כו'. מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיו"ט ראשון של חג. מפרש בגמ' דמולוב קא גמר לה שבל לרעות על המים ומתחילין לנטלו מיו"ט הראשון של חג הלכך בהפלת יוגר נמי של יו"ט הראשון מוזכרין גבורות גשמים. ומיאו שאורחא לא מתחילין כשם שאין מתחילין ליטול אח הלולב בלילה ו"ל דלא אכפה לן להפסיק בהכרוז דמשיב זין גאולה לתפלה כיון דלורך תפלה הוא : רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג. כחז הר"ב והלכה כרבי יהושע ועיין

פרק א א מאימתי מוזכרין גבורות גשמים. כחז הר"ב אידי דתנא במסכת ר"ה דסליק מנייה ובחג כו'. דמדקתני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר וסיכא חזקן. אלא אידי וכו' כדאיחא בגמרא. ומיאו בזמ"ב פ"ה דברכות דתנן התם מוזכרין גבורות גשמים בתמיים המהים. לא מלי הנא למתני מאימתי דלי מהתם ס"ה דלין זמן קצוע. אלא לעולם מוזכרין כמו תחית המהים. אבל זר"ה דתנן ובחג ידונון על המים. ואורחא דמלתא לרעות לפני שאלה כדלקמן. לכך כתיב עד הכא. תוספת: מוזכרין. דקרי ליה בלשון הזכרה מפורש במשנה ב' פ"ה דברכות. ומדלא תני זוכרין וקתני מוזכרין וכדרייק הר"ן גזי השני מתקפן. במשנה ז' פ"ד תר"ה. ל"ל דאשמעין הא דירושלמי שהביאו הרא"ש והטור סימן ק"ד. אסור להזכיר עד שזכר ש"ן פ"ה אסור להזכיר עד שיזכר ש"ן משיב הרוח וכו'. כדי שלא יהא דבר מעורב בניהם ע"כ. ולהכי תני מוזכרין שכל ש"ז וש"ז מוזכר ומכריז אל הלבזר כדי שזיכורו בהפלתן. ועיין במשנה ב' : גבורות גשמים. כחז הר"ב לפי שהגשמים אחת מגבורותיו כו'. מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיו"ט ראשון של חג. מפרש בגמ' דמולוב קא גמר לה שבל לרעות על המים ומתחילין לנטלו מיו"ט הראשון של חג הלכך בהפלת יוגר נמי של יו"ט הראשון מוזכרין גבורות גשמים. ומיאו שאורחא לא מתחילין כשם שאין מתחילין ליטול אח הלולב בלילה ו"ל דלא אכפה לן להפסיק בהכרוז דמשיב זין גאולה לתפלה כיון דלורך תפלה הוא : רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג. כחז הר"ב והלכה כרבי יהושע ועיין

פרק א א מאימתי מוזכרין גבורות גשמים. כחז הר"ב אידי דתנא במסכת ר"ה דסליק מנייה ובחג כו'. דמדקתני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר וסיכא חזקן. אלא אידי וכו' כדאיחא בגמרא. ומיאו בזמ"ב פ"ה דברכות דתנן התם מוזכרין גבורות גשמים בתמיים המהים. לא מלי הנא למתני מאימתי דלי מהתם ס"ה דלין זמן קצוע. אלא לעולם מוזכרין כמו תחית המהים. אבל זר"ה דתנן ובחג ידונון על המים. ואורחא דמלתא לרעות לפני שאלה כדלקמן. לכך כתיב עד הכא. תוספת: מוזכרין. דקרי ליה בלשון הזכרה מפורש במשנה ב' פ"ה דברכות. ומדלא תני זוכרין וקתני מוזכרין וכדרייק הר"ן גזי השני מתקפן. במשנה ז' פ"ד תר"ה. ל"ל דאשמעין הא דירושלמי שהביאו הרא"ש והטור סימן ק"ד. אסור להזכיר עד שזכר ש"ן פ"ה אסור להזכיר עד שיזכר ש"ן משיב הרוח וכו'. כדי שלא יהא דבר מעורב בניהם ע"כ. ולהכי תני מוזכרין שכל ש"ז וש"ז מוזכר ומכריז אל הלבזר כדי שזיכורו בהפלתן. ועיין במשנה ב' : גבורות גשמים. כחז הר"ב לפי שהגשמים אחת מגבורותיו כו'. מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיו"ט ראשון של חג. מפרש בגמ' דמולוב קא גמר לה שבל לרעות על המים ומתחילין לנטלו מיו"ט הראשון של חג הלכך בהפלת יוגר נמי של יו"ט הראשון מוזכרין גבורות גשמים. ומיאו שאורחא לא מתחילין כשם שאין מתחילין ליטול אח הלולב בלילה ו"ל דלא אכפה לן להפסיק בהכרוז דמשיב זין גאולה לתפלה כיון דלורך תפלה הוא : רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג. כחז הר"ב והלכה כרבי יהושע ועיין

פרק א א מאימתי מוזכרין גבורות גשמים. כחז הר"ב אידי דתנא במסכת ר"ה דסליק מנייה ובחג כו'. דמדקתני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר וסיכא חזקן. אלא אידי וכו' כדאיחא בגמרא. ומיאו בזמ"ב פ"ה דברכות דתנן התם מוזכרין גבורות גשמים בתמיים המהים. לא מלי הנא למתני מאימתי דלי מהתם ס"ה דלין זמן קצוע. אלא לעולם מוזכרין כמו תחית המהים. אבל זר"ה דתנן ובחג ידונון על המים. ואורחא דמלתא לרעות לפני שאלה כדלקמן. לכך כתיב עד הכא. תוספת: מוזכרין. דקרי ליה בלשון הזכרה מפורש במשנה ב' פ"ה דברכות. ומדלא תני זוכרין וקתני מוזכרין וכדרייק הר"ן גזי השני מתקפן. במשנה ז' פ"ד תר"ה. ל"ל דאשמעין הא דירושלמי שהביאו הרא"ש והטור סימן ק"ד. אסור להזכיר עד שזכר ש"ן פ"ה אסור להזכיר עד שיזכר ש"ן משיב הרוח וכו'. כדי שלא יהא דבר מעורב בניהם ע"כ. ולהכי תני מוזכרין שכל ש"ז וש"ז מוזכר ומכריז אל הלבזר כדי שזיכורו בהפלתן. ועיין במשנה ב' : גבורות גשמים. כחז הר"ב לפי שהגשמים אחת מגבורותיו כו'. מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיו"ט ראשון של חג. מפרש בגמ' דמולוב קא גמר לה שבל לרעות על המים ומתחילין לנטלו מיו"ט הראשון של חג הלכך בהפלת יוגר נמי של יו"ט הראשון מוזכרין גבורות גשמים. ומיאו שאורחא לא מתחילין כשם שאין מתחילין ליטול אח הלולב בלילה ו"ל דלא אכפה לן להפסיק בהכרוז דמשיב זין גאולה לתפלה כיון דלורך תפלה הוא : רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג. כחז הר"ב והלכה כרבי יהושע ועיין

תוספת חדשים ב"ן תפארת ישראל יכ"ן

פ"א א לומר משיב הרוח בלחה גבור. ונקרא גבורות. משום ההגשם, א' מגבורות הקב"ה הוא. ולא קאמר זכרין. דקמ"ל דלין להזכיר משיב הרוח עד שהכריז השמש והזכיר את הלבזר לאמרו כמ"ש בירושלמי [וב"ב] אין שומקין מלומר משיב הרוח כפסחא, עד המנחה, שאז כבר שמש שפסק ספ"ן מלאמרו במוסף [קיד]. או ר"ל, דזוכרין כוס שמע בלג [במנינה י"ח א']. ואילינן ספסחים [ק"ו א'] דאמרינן זכרינו על סין. ל"ל דהתם שאני, מדכתיב לקדשו, היינו בקידש כאלמים, וכן אמרינן

פ"א א לומר משיב הרוח בלחה גבור. ונקרא גבורות. משום ההגשם, א' מגבורות הקב"ה הוא. ולא קאמר זכרין. דקמ"ל דלין להזכיר משיב הרוח עד שהכריז השמש והזכיר את הלבזר לאמרו כמ"ש בירושלמי [וב"ב] אין שומקין מלומר משיב הרוח כפסחא, עד המנחה, שאז כבר שמש שפסק ספ"ן מלאמרו במוסף [קיד]. או ר"ל, דזוכרין כוס שמע בלג [במנינה י"ח א']. ואילינן ספסחים [ק"ו א'] דאמרינן זכרינו על סין. ל"ל דהתם שאני, מדכתיב לקדשו, היינו בקידש כאלמים, וכן אמרינן